

Fem memòria per fer futur

La indústria de guerra
i les collectivitzacions
a Catalunya (1936-1939)

II Jornades Memorial Democràtic de la UPC
23 de febrer de 2005

Fem memòria per fer futur

La indústria de guerra
i les col·lectivitzacions
a Catalunya (1936-1939)

II Jornades Memorial Democràtic de la UPC
23 de febrer de 2005

Càtedra UNESCO de Tècnica i Cultura de la UPC

Salutació del rector

Fa exactament un any, la Universitat Politècnica de Catalunya celebrava un conjunt d'actes (conferències, debats, projeccions cinematogràfiques) amb el títol general "De la Constitució de 1931 a la de 1978: la lluita antifranquista per a la recuperació de la democràcia". L'acte central el va constituir la investidura com a doctors *honoris causa* de Gregorio López Raimundo, Maria Salvo Iborra i Agustí de Semir Rovira, en representació de totes les persones que van lluitar contra la dictadura franquista per a la recuperació de la democràcia i les llibertats nacionals. En aquella cerimònia plena d'emoivitat, deia el padrí dels doctorands, el professor Guillermo Lusa, que no es tractava tan sols de reparar la injustícia històrica comesa amb la resistència antifranquista, sinó que a més l'acte estava fortament carregat de futur: per caminar sense ensopegar cal que les generacions joves no solament coneguin sinó que també comprenquin el nostre passat.

Aquest doble caràcter, d'una banda de reconeixement i homenatge als qui van salvar la nostra dignitat oposant-se activament a la dictadura franquista, i de l'altra de reflexió profunda sobre els complexos esdeveniments viscuts pel nostre poble, per il·luminar millor el nostre avenir, és el que ens ha empès a instituir de forma permanent el que a partir d'ara denominarem Jornades Memorial Democràtic de la UPC, en total sintonia amb la imminent creació, per llei del Parlament de Catalunya, del Memorial Democràtic. Tal com s'ha anunciat, es tractarà d'una institució de la Generalitat de Catalunya que retrà homenatge a l'antifranquisme i, alhora, als valors i les tradicions polítiques i culturals que permeten comprendre el llarg i costós procés històric que ha fonamentat la nostra democràcia, la Constitució i l'Estatut.

Una de les més eficaces maneres de demostrar el suport actiu de la UPC a aquest noble projecte i de reforçar el nostre compromís amb la nostra societat i amb el nostre temps és precisament la consolidació d'aquestes Jornades a la UPC.

Amb el mateix propòsit, ens adreçem a les entitats que estan treballant dia a dia per la conservació i la transmissió de la memòria històrica de la lluita per les llibertats (l'Associació Catalana d'Ex-Presos Polítics, l'Amical de Mauthausen i moltes altres), així com als grups d'estudiosos que hi estan col·laborant, per reiterar-los la nostra voluntat de posar la UPC a la seva disposició de manera que puguin donar a conèixer a la joventut universitària –i a tota la ciutadania, a la qual la UPC està oberta– la seva valuosa experiència i el seu encomiable esperit.

Hem volgut escollir la data del 23 de febrer –la de l'últim intent per acabar amb el sistema democràtic– per simbolitzar clarament que un dels objectius primordials d'aquestes Jornades és donar a conèixer als nostres joves quins i quants han estat els sofriments i sacrificis per assolir el nostre actual sistema de llibertats, i alhora mantenir viva la consciència que permanentment és necessari estimar aquestes llibertats, enfortir-les i defensar-les.

Avui, igual que al llarg de la seva història, la UPC fa costat als que es commouen amb el relat de la lluita i els sacrificis per les llibertats democràtiques, perquè d'aquesta experiència la Universitat aprèn i es projecta cap a un futur de justícia i llibertat.

Josep Ferrer Llop

Tècnica, cultura i memòria

Un dels principals objectius de la Càtedra UNESCO de Tècnica i Cultura de la UPC és estimular al si de la Universitat les reflexions entorn de les influències mútues entre tècnica i cultura, que condueixen de manera natural a debatre sobre la responsabilitat social, professional i ètica del treball dels tècnics, i del seu compromís amb el present i amb el futur, és a dir, amb la raó, la justícia i la sostenibilitat del planeta.

Un dels mitjans més efectius per suscitar reflexions sobre el present –per projectar-les després cap al futur– és la Història. Si alguna cosa dóna sentit a la trajectòria de l'espècie humana en aquest planeta atribolat és la consciència que, malgrat els desequilibris i les injustícies del present, el conjunt de la humanitat ha progressat al llarg dels segles quant a benestar i coneixement. I aquesta consciència del progrés, i sobretot del progrés que encara és desitjable i possible, només s'adquireix amb el coneixement de la Història.

És per això que, des del punt de vista acadèmic, hem propugnat la conveniència que hi hagi a la nostra universitat cursos d'Història de la Ciència i de la Tècnica, perquè els estudiants puguin contemplar la ciència i la tècnica com a activitats vives, en permanent transformació i interacció amb el mitjà social i cultural.

En el nostre tractament de la història, també volem apropar-nos al nostre passat més pròxim, el que va modelar la manera de ser dels nostres pares i també les nostres pròpies vides. Per això, un dels nostres projectes –com a grup investigador– consisteix a estudiar l'activitat tècnica i industrial de la dècada dels anys 1930, que és necessari emmarcar en el context econòmic, social i cultural d'aquells terribles anys.

D'aquesta manera, els nostres objectius particulars com a investigadors de la història de la tècnica coincideixen amb els més generals de la nostra universitat, que –com ha dit el rector– té la voluntat de contribuir a la institució i la consolidació del Memorial Democràtic que està preparant la Generalitat, i participar en el treball que desenvolupen les entitats consagrades a la preservació i transmissió de la memòria històrica, instaurant de manera permanent aquestes Jornades Memorial Democràtic de la UPC. Això explica per què la Càtedra de Tècnica i Cultura ha rebut l'encàrrec d'organitzar-les.

Per continuar retent homenatge a les persones que han lluitat durant tants anys pels nostres drets i llibertats democràtics, hem escollit aquest any el tema “La indústria de guerra i les col·lectivitzacions a Catalunya (1936-1939)”, amb la voluntat d'equilibrar la reflexió acadèmica amb el testimoni personal d'algun dels actors d'aquells esdeveniments. En properes jornades tractarem d'èpoques posteriors: la dura postguerra, el període autàrquic, la primera resistència al franquisme, el *desarrollismo*, etc.

Jordi Catalan, director del Departament d'Història i Institucions Econòmiques de la Universitat de Barcelona, ens parlarà de “La guerra i les col·lectivitzacions des de la perspectiva de la història econòmica”. En la seva intervenció, que ha titulat “Les col·lectivitzacions, entre la revolució i la guerra”, Anna Monjo, especialista en el moviment llibertari, ens presentarà el moviment sindical que va portar les regnes de l'activitat industrial i social durant els anys de la guerra. Finalment, Enric Marco, veterà lluitador per la llibertat i la justícia, actualment consagrat a l'impuls de la memòria històrica des de la presidència de l'Amical de Mauthausen, ens parlarà dels primers passos de la seva trajectòria personal en la seva intervenció “El testimoni d'un jove lluitador llibertari”.

Com a complement d'aquestes intervencions orals, hem preparat un breu dossier documental, procedent de dues publicacions diferents. La primera és el *Butlletí Trimestral*, editat per la Conselleria d'Economia a l'octubre de 1936; la segona, el llibre *30 mesos de col·lectivisme a Catalunya, 1936-1939*, de l'historic sindicalista i cooperativista Albert Pérez-Baró (1902-1989), publicat el 1970 per l'Editorial Ariel.

Agraïm a Antoni Roca que ens hagi proporcionat el primer document, que conserva a la seva biblioteca particular. Donem igualment les gràcies a Albert Pérez Baró (fill) i a l'Editorial Ariel, que ens han permès reproduir unes pàgines del llibre esmentat, així com a Miquel Martín, que ens ha facilitat les fotos del Comitè Central de Milícies Antifeixistes de Catalunya, reunit a l'Escola de Nàutica. Aquesta foto procedeix del llibre d'Abel Paz [Diego Camacho] *Durruti en la Revolución española*, Fundación de estudios libertarios Anselmo Lorenzo, Madrid, 1996.

Guillermo Lusa Monforte, coordinador de la Càtedra UNESCO de Tècnica i Cultura de la UPC

Dossier documental

GENERALITAT DE CATALUNYA

CONSELLERIA

D'ECONOMIA

BUTLLETÍ TRIMESTRAL

1

OCTUBRE 1936

SOBRE EL NOU ORDRE

ECONOMICO- SOCIAL

En escollir el tema del meu treball, he pensat que el de major actualitat i interès en aquests moments de profunda transformació de la vida econòmico-social d'Espanya, seria el que es refereix al Decret que acaba d'aprovar el Consell de la Generalitat de Catalunya sobre col·lectivitzacions i control obrer en la indústria i en el comerç.

L'anomenada llei de col·lectivitzacions va tenir pendent l'opinió pública, durant més de tres setmanes, no solament en el nostre país i als altres pobles germans d'Ibèria, sinó també a la resta del món.

I en fer aquestes manifestacions, he de fer també constar la gran satisfacció que m'ha produït l'alt esperit de comprensió i de disciplina moral de què ha donat proves el proletariat català, ja que des del dia 2 d'octubre (data en què fou publicada una nota meua, en qualitat de Conseller d'Economia de la Generalitat, en la qual pregava que fossin suspeses les incautacions fins a nova ordre), els obrers de Catalunya es van abstenir de realitzar noves incautacions, esperant la promulgació del Decret que podem conceptuar com a Codi de la nova llei ordenadora de la vida econòmico-social de Catalunya.

El proletariat català, i m'atreviria a afirmar que tot el proletariat espanyol, tenen posades llurs il·lusions en aquelles normes que vénen a regular i donar vida al nou ordre; nou ordre que recull substancialment les aspiracions de les masses populars, que saben perfectament que, amb aquesta llei, queden plasmades en fets concrets i difinits, totes aquelles coses que fins fa poc havien constituït, únicament, la més gran il·lusió de la seva vida.

Fins aquest moment, les realitzacions dutes a terme al carrer per les masses enfuriades i assedegades de justícia i reivindicació social, es trobaven suspeses en l'aire i mancades de la base jurídica que havia de constituir la raó d'èsser de llur perduració a través del temps.

Quin dubte hi ha — com diria Pascal — que el cor té sempre les mateixes raons que l'enteniment humà no arriba mai a comprendre. En aquelles circumstàncies, tot i això, l'instint admirable del poble es va guiar per una visió exacta de la trans-

condència històrica de l'hora que vivim, i fou gràcies a aquesta interpretació fidel de la realitat, que les realitzacions tingueren efecte d'una forma ordenada encara que no preconcebuda.

El Decret de Col·lectivitzacions recull, doncs, les ànsies justificades de les masses populars del nostre país, i respon, també, a la necessitat de reestructurar el nostre complex econòmic d'acord amb les necessitats d'una transformació substancial que permeti d'incorporar-nos al ritme de l'evolució econòmic-social que s'està operant en la resta del món.

La manca d'espai disponible m'obliga a glossar, a continuació, el text del ja repetit Decret de Col·lectivitzacions, prescindint del detall que voldria imprimir en aquest article, per tal que els meus lectors poguessin tenir una idea més acabada, no del text, sinó de l'esperit que l'anima.

En aquesta nova llei ordenadora de la vida econòmica de Catalunya, que regula tot allò que ateny a les empreses col·lectivitzables i a les empreses privades, haguérem de considerar les conseqüències de la guerra que estem obligats a sostenir, així com les possibilitats existents per a posar en pràctica allò que ahir era projecte i avui és llei: la col·lectivització en la indústria i en el comerç.

En l'aspecte d'empreses privades, es respecta l'esforç individual i la iniciativa privada, coordinats ambdós, amb l'interès col·lectiu, per a evitar, en tot allò possible, les privacions inherents i inevitables a tot aquell poble que, com a Catalunya en aquests instants, va a la transformació radical de la seva base econòmica.

És convenient no perdre de vista que en aquesta primera etapa existeixen tota una sèrie de factors ponderables que ens obliguen a efectuar les nostres realitzacions d'una forma gradual i progressiva, la qual cosa té per objecte d'evitar el desequilibri entre la producció i la distribució.

Existeixen en la nova llei unes normes d'obligació en les col·lectivitzacions d'empreses industrials i comercials, que el 30 de juny prop passat tenien un nombre d'obrers no inferior a 100.

Respecte als Consells d'Empresa, cal fer notar que llur existència implica la desaparició dels anteriors Comitès de Control i llur vinculació amb els esmentats Consells.

Pel que fa als Comitès de Control tècnic-administratiu en les empreses privades, cal tenir en compte llur funció específica en les empreses no col·lectivitzades. La missió d'aquests Comitès de Control queda ben definida i concretada en els apartats A, B, i C, de l'article 22 del Decret.

En allò que fa referència als Consells Generals d'Indústria, aquests tenen una alta missió a complir en la nova ordenació de la vida econòmica de Catalunya. La simple lectura de les facultats que els han estat conferides dona idea clara de la importància i de la influència de llur actuació, en tot el que al nou edifici econòmic que estem estructurant es refereix.

Pel que concerneix a les agrupacions d'indústries, llur creació respon a un vast pla de racionalització de les activitats del país en aquest ordre de factors, i llur actuació representa, indubtablement, una esperança per a consolidar l'obra de col·lectivització que implica la promulgació del Decret.

La concentració d'indústria, així com de totes les activitats d'un poble, té una importància primordial en la vida social de les modernes col·lectivitats organitzades.

Si bé és cert que en aquest Decret no s'especifiquen i determinen concretament totes i cadascuna de les realitzacions que caldrà dur a terme, queden assenyalades, tanmateix, les línies generals d'aquella orientació, i es deixa la porta oberta per tal d'arribar a la racionalització integral de les nostres

activitats industrials i comercials, a la qual cosa haurem d'arribar d'una manera gradual i progressiva, i d'acord amb les circumstàncies que l'hora actual determina.

Tinc especial interès a subratllar el fet que, en l'elaboració del Decret de Col·lectivitzacions, hom va tenir en compte els interessos estrangers vinculats en la indústria del nostre país, evidenciant, amb això, el sentit de responsabilitat que ha presidit la redacció de la nova llei econòmica de Catalunya.

En ordre a la compensació material a aquells interessos de nacionalitat espanyola afectats per la col·lectivització, es van prendre en consideració totes aquelles aportacions que representen l'estalvi, servei de mutualitat, i altres de índole similar, com a conseqüència del reconeixement de llur funció social.

I amb tot el que es refereix als interessos d'altres estaments classificats en l'anomenada mesocràcia, van ésser considerats tots els factors que intervenen en la gestió del problema que estem debatint, i, tal com consta en l'article 39 del Decret, els petits industrials i comerciants, les empreses dels quals hagin estat motiu de col·lectivització, el Consell d'Economia de Catalunya els tindrà en compte, i estudiarà i aplicarà una justa compensació social.

Els principis de la llei promulgada responen a les directrius que es deriven del moviment de transformació econòmico-social que s'està operant a tot el món; principis que consideren la renda del treball com a valor integralment reconegut i com a únic factor preponderant de la societat futura.

En consagració del nou dret que entronitza la renda del treball, com a màxim exponent de l'esforç humà, hom reconeix, això no obstant, el dret i l'obligació de participar en el procés de la producció a tots els ciutadans sigui la que sigui la seva procedència ideològica i llur situació econòmica abans del 19 de juliol. L'única exigència és que l'aportació d'aquells elements humans a l'esforç imprescindible per a la producció, sigui una realitat.

Hem de reconèixer, doncs, que el nou Codi ordenador de la vida econòmica i social de Catalunya va a l'anul·lació de vells privilegis, és a dir, a la destrucció implacable de la renda parasitària per a enrobustir i reforçar la renda del treball, que es converteix, d'aquesta manera, en el símbol redemptor de la societat futura.

I en acabar aquestes breus línies sobre la nova llei ordenadora de la nostra economia, hem permets de recordar a tots els pobles germans d'Ibèria la conveniència que l'exemple de Catalunya sigui imitat, puix que únicament així, amb una visió clara de la responsabilitat que ens incumbeix, serà possible d'arribar a la canalització del moviment revolucionari i aconseguir aquelles realitzacions pràctiques que reclama la solidesa del nou ordre econòmico-social.

Una vegada més, Catalunya assenyalava als altres pobles germans d'Ibèria el camí a seguir, perquè Espanya pugui incorporar-se, definitivament, al progrés i a la civilització. La unitat del proletariat hispànic assegurarà la victòria definitiva, el triomf incontestable de les aspiracions obreres constituirà el valor simbòlic de la capacitat constructiva del moviment revolucionari.

Amb l'alt sentit de responsabilitat i de comprensió de què donen prova els elements que integren la vida social de Catalunya, queda assenyalat als altres pobles d'Ibèria el camí que han de seguir per a assegurar el triomf de la nostra revolució constructiva, provocant, amb això la comunió espiritual de tot el proletariat espanyol, i afermant, així, les nostres posicions per tal de lliurar la batalla definitiva al feixisme ibèric.

JOAN P. FÀBREGAS

CONSELLER D'ECONOMIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

CONSELL DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

CONSELLER D'ECONOMIA

JUNTA DEL CONTROL SINDICAL ECONOMIC DE CATALUNYA

FUNCIONS:

Collectivitzacions.
Incautacions.
Control obrer.
Control de resultats de collectivitzacions.
Oficina reguladora del pagament de salaris.
Cooperatives i Mutualitats.

DEPARTAMENT TECNIC D'INDUSTRIA I COMERÇ

FUNCIONS:

Assessoria tècnica de la indústria.
Assessoria tècnica del comerç exterior.
Assessoria tècnica de mines.
Seguretat i higiene industrials.
Inspecció i investigació tècnica-industrial.
Regulació d'indústries.
Cens, mapa i estadística econòmica.
Primeres matèries.
Fonts d'energia.
Electrificació integral de Catalunya.
Control dels centres productors i consumidors.
Control tècnic dels mètodes de treball i cost de fabricació.
Indústria de la construcció.
Control del comerç exterior.
Règim aranzolari.
Règim de les indústries mineres i minero-metal·lúrgiques.

DIRECTOR GENERAL D'INDUSTRIA I COMERÇ

COMISSARIA DELS SERVEIS ELECTRICS

COMISSARIA DE COMBUSTIBLES

COMISSARIA DE LES FIBRES TEXTILS

INSTITUT D'INVESTIGACIONS ECONOMIQUES

OFICINA DE PROPAGANDA ECONOMICO-SOCIAL

COMISSARIA DE LA PELL

Les evolucions que ha sofert el Departament d'Economia, amb la separació dels Serveis d'Agricultura primer, i el desglossament dels Serveis Públics feta darrerament, aconsellen d'anar a una nova estructuració dels serveis propis d'aquell Departament, la importància dels quals no cal subratllar si es té en compte que el nou ordre econòmic ha d'ésser el fonament del benestar social que el poble ha conquistat en la lluita heroica contra el feixisme.

L'organització de la reraguarda té avui una importància cabdal si es vol assegurar aquella victòria. En aquest sentit, cal que els òrgans del Consell de la Generalitat responguin plenament a les necessitats del moment econòmic pel qual travessa Catalunya, de forma que l'orientació als treballadors i la revalorització de llur obra sigui voltada de les màximes garanties de seguretat i eficàcia.

Per tot el qual, a proposta del Conseller d'Economia i d'acord amb el Consell,

DECRETO:

ARTICLE 1.º El Departament d'Economia tindrà com a autoritat superior el Conseller d'Economia i com a organisme consultiu i assessor el Consell d'Economia de Catalunya, que actuarà sota la presidència de l'indicat Conseller i subjectant-se a les disposicions dictades o que es dictin en el successiu.

ART. 2.º És creada, dintre del Departament d'Economia, la Direcció General d'Indústria i Comerç, que regentarà i coordinarà els serveis propis del Departament.

El Director General d'Indústria i Comerç serà nomenat per acord del Consell de la Generalitat, a proposta del Conseller d'Economia.

ART. 3.º Els serveis propis del Departament d'Economia constituïran:

El grup *A. Junta del Control Sindical Econòmic de Catalunya*, que entindrà en:

- a) Collectivitzacions.
- b) Incautacions.
- c) Control Obrer.
- d) Control de resultats de collectivitzacions.
- e) Oficina Reguladora del Pagament de Salari (de funcionament transitori fins i tant no vingui ordenat definitivament pel servei de Crèdit Industrial).
- f) Cooperatives i Mutualitats.

El grup *B. Departament Tècnic d'Indústria i Comerç*, les funcions del qual seran les següents:

- a) Assessoria tècnica de la Indústria.
- b) Assessoria tècnica del Comerç exterior.
- c) Assessoria tècnica de Mines.
- d) Seguretat i higiene industrials.
- e) Inspecció i investigació tècnico-industrial (metalls preciosos, calderes, etc.).
- f) Regulació d'indústries (creació de noves o reducció de les existents, d'acord amb les necessitats del consum).

- g) Cens, mapa i estadística econòmica.
- h) Primeres matèries.
- i) Fonts d'energia.
- j) Electrificació integral de Catalunya.
- k) Control dels centres productors i consumidors (mercats interiors i exteriors).
- l) Control tècnic dels mètodes de treball i cost de fabricació.
- m) Indústria de la Construcció.
- n) Control del Comerç exterior cèl·lules de vendes.
- o) Règim aranzelari.
- p) Règim de les indústries mineres i minerometal·lúrgiques.

Els *Organismes anexo*s, que seran:

- a) La Comissaria dels Serveis Elèctrics.
- b) La Comissaria de Combustibles (sòlids i líquids).
- c) La Comissaria de les fibres tèxtils.
- d) L'Institut d'Investigacions Econòmiques.
- e) Oficina de Propaganda Econòmico-Social.

ART. 4.º La Junta del Control Sindical Econòmic de Catalunya estarà presidida pel Conseller d'Economia, el qual dictarà les disposicions que regularan la seva composició i el seu funcionament.

ART. 5.º El Departament Tècnic d'Indústria i Comerç estarà integrat:

A) Per un organisme rector, que serà el Comitè Permanent, presidit pel Director General.

B) Pels centres executors, que seran:

- a) Les nou Delegacions regionals amb jurisdicció cada una d'elles en una de les nou regions creades pel Decret de data 27 d'agost del 1936 (*Diari Oficial* del 9 de setembre) i amb residència a la respectiva capital.
- b) El Laboratori General d'Assaigs i Investigació.
- c) La Delegació de Mines de Catalunya.

ART. 6.º Queda facultat el Conseller d'Economia per crear o adoptar els òrgans administratius del seu Departament necessaris per al compliment del present Decret. Així mateix queda autoritzat per dictar les disposicions complementàries per a la seva execució.

ART. 7.º Queden derogades totes les disposicions que s'oposen al que preceptua aquest Decret, que entrarà en vigor el dia següent al de la seva publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*.

Barcelona, 2 d'octubre del 1936.

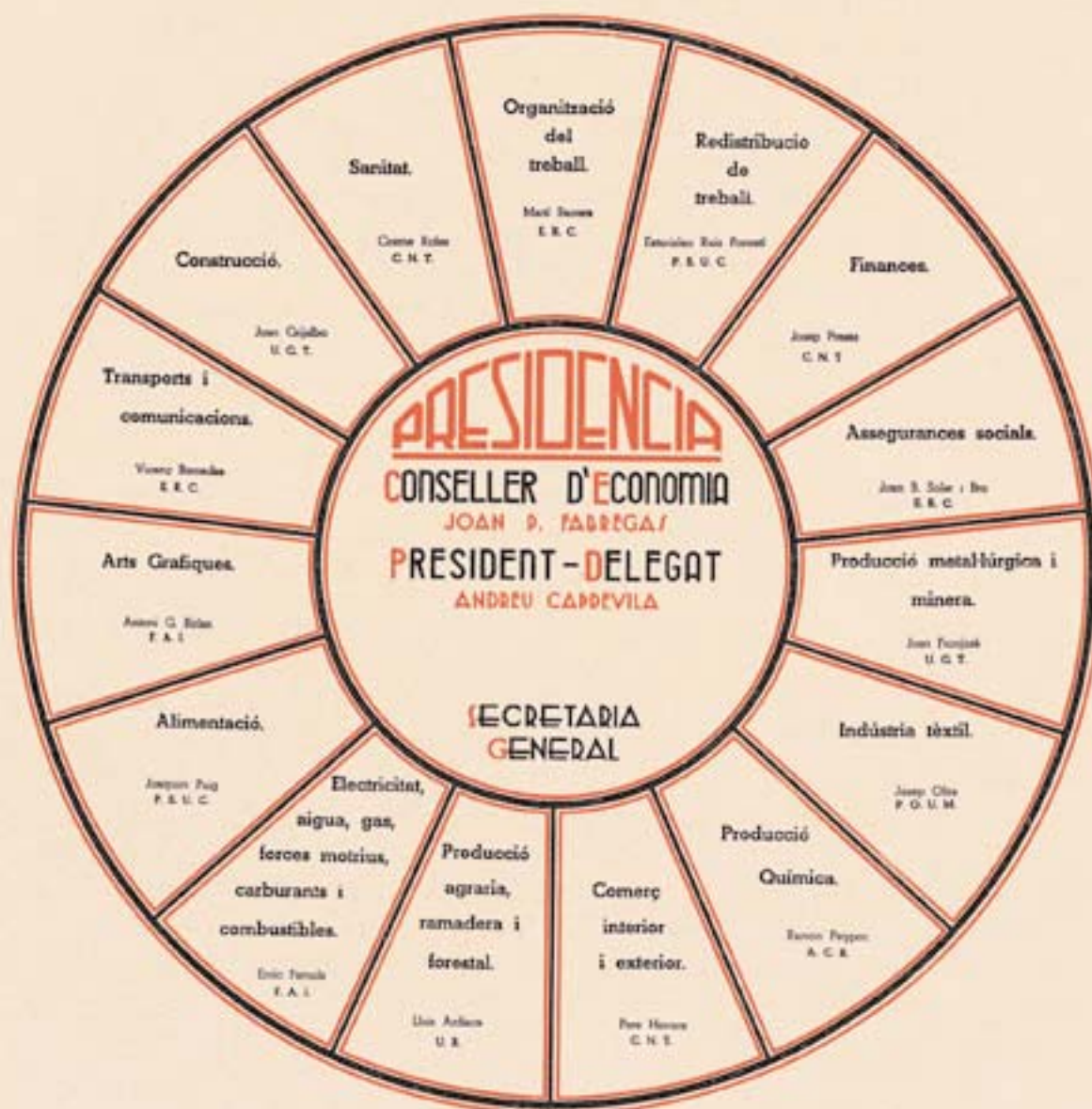
El Conseller Primer,
JOSEP TARRADELLAS

El Conseller d'Economia,
JOAN P. FÀBREGAS

CONSELLERIA D'ECONOMIA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

CONSELL D'ECONOMIA DE CATALUNYA

LA TASCA DEL CONSELL D'ECONOMIA

VENÇUDA a Catalunya la sublevació feixista per la resistència de les masses populars i de les forces lleials als poders legítims, es plantejà immediatament a la Generalitat de Catalunya la necessitat no sols de donar solució adequada a les enormes dificultats que el criminal intent portà aparellades en ell mateix, sinó també de canalitzar els impulsos del poble treballador de la nostra terra, pel qual la victòria del 19 de juliol representava, amb l'aixafament dels executors i promotors de la militarada, la iniciació d'una ampla transformació político-social destinada a allunyar definitivament del poder les forces feixistes i reaccionàries que fomentaren i provocaren la sublevació per tal de salvar llurs privilegis de classe. Per altra banda, les contingències de la guerra civil desfermada sobre el territori de la República, feien recaure, pràcticament, en la Generalitat la responsabilitat del govern integral de la nostra terra, no solament en les qüestions que per disposició estatutària corresponen a Catalunya, sinó, també, en aquelles altres que la carta fonamental de la República reservava a l'Estat central. Que n'eren, doncs, de diferents els resultats de la sublevació dels que s'havien proposat els seus autors i instigadors! Dues grans finalitats tenien: barrar el pas a les reivindicacions, cada dia més apremiants, dels obrers i uniformar Espanya, per la destrucció de l'autonomia de Catalunya. A canvi d'això, s'inicia una àmplia transformació econòmico-social, a l'avantguarda de la qual va decididament Catalunya — es crea l'autèntica República de Treballadors — i s'afirma la sobirania de Catalunya sobre el seu territori nacional. I s'ha produït, encara, un altre fenomen: i és que Catalunya, mestressa d'ella mateixa, es sent, en les hores greus que vivim, solidària més que mai i amb lligams indissolubles, del poble espanyol.

Aquest nou estat de coses ha plantejat, en l'ordre econòmic, una munió de problemes, alguns de gran envergadura, que han d'ésser resolts, amb l'atenció posada en l'esperit del carrer i en el futur de Catalunya, amb decisió i tacte; cal articular els impulsos de les nostres masses obreres i canalitzar-los per fer-ne una gran força creadora; s'ha d'estructurar una nova economia que es basi en el reconeixement als treballadors de la responsabilitat directora del nou ordre social; cal, en fi, que el pas que s'està operant a Catalunya d'un sistema capitalista a un règim de socialització, es produïxi amb el mínim d'estralls per a la nostra riquesa col·lectiva i, sobretot, que es realitzi sense perdre ni un moment de vista la que és gran responsabilitat de totes les forces que formen el front antifeixista: guanyar la guerra.

Es amb la missió de col·laborar amb el Govern en la solució de tots aquests problemes, que es creava per Decret de l'11 d'agost del 1936 el Consell d'Economia de Catalunya. Aquesta missió només la podia realitzar aplegant en el seu si, per tal que els seus acords reflectissin l'autèntica voluntat del poble català, les representacions de totes les forces antifeixistes: partits republicans d'esquerra, de base essencialment petit burgesa, com Esquerra Republicana de Catalunya i Acció Catalana; i partits i organitzacions obreres, Confederació Nacional del Treball, Unió General de Treballadors, Unió de Rabassaires, Partit Socialista Unificat, Federació Anarquista Ibèrica i Partit Obrer d'Unificació Marxista.

En línies generals, la missió del Consell d'Economia, en la seva qualitat d'organisme deliberant i de revisió, és informar al Govern català sobre els projectes que aquest li trameti, així com estudiar i redactar els que li encarregui el mateix Govern o acordi el Consell. Li correspon, també, informar sobre qualsevol projecte de caràcter econòmic que li sotmetin altres organismes de Catalunya. Aquesta tasca no pot pas realitzar-se sense un criteri que li imprimeixi una direcció única i a aquest efecte, el Consell d'Economia, en una de les seves primeres reunions, acordava, amb el vot unànim de les representacions que l'integren, les normes de la seva actuació, la que podríem dir-ne seva declaració de principis. Aquestes normes, que l'actual Consell de la Generalitat proclamava com a pròpies en el seu manifest de constitució, són el producte d'una patriòtica transacció entre els principis dels partits i organitzacions antifeixistes, i poden concretar-se en els següents punts: Col·lectivització de la gran indústria, del serveis públics, dels transports i de la gran propietat rústica i urbana; control obrer sobre la Banca i la petita indústria no col·lectivitzada; incautació dels establiments abandonats per llurs propietaris o que aquests hagin estat declarats facciosos; la reabsorció per l'agricultura i la indústria dels obrers sense feina; una nova política fiscal orientada en la creació de l'impost únic.

Per a realitzar la seva comesa, el Consell d'Economia actua dividit en ponències, unes de caràcter general, que afecten l'estructuració del treball a Catalunya — «Organització del Treball», «Redistribució del Treball», «Assegurances socials» —, altra, la de «Finances», que col·labora amb la corresponent Conselleria del Govern de la Generalitat per a l'adaptació del seus serveis a les noves necessitats de la producció, i altres que tenen per finalitat l'estudi de les necessitats de les diverses branques de la indústria catalana, per tal de contribuir a la solució dels problemes que la situació actual li planteja. Són les ponències de Metal·lúrgia i Minería; Electricitat, Aigua, Gas, Forces motrius, Carburants i Combustibles; Producció Química; Arts Gràfiques; Fibres Tèxtils; Sanitat; Alimentació; Transports; Comunicacions, i Construcció. Tots aquests Departaments funcionen sota la direcció d'un dels Vocals del Consell d'Economia.

No és possible, dintre dels límits d'aquest article, fer un estudi de la tasca realitzada pel Consell. Les enumeracions, per altra banda, són àrides i, sovint, manca d'interès. Ens limitarem, doncs, a remarcar les decisions adoptades pel Consell d'Economia i decretades pel Consell de la Generalitat, cridades a influir més fonament la vida de Catalunya. Ens referim a la nova Divisió territorial de Catalunya, basada en estudis i projectes fets anteriorment, però que no havia estat possible dur

a la pràctica; gràcies a aquest acord, al menys pel que fa a l'estructuració econòmica, Catalunya ja no està dividida artificialment en «províncies». Un altre decret, el de creació del Sindicat del plom, té la importància d'ésser el primer que es féu a base de col·lectivitzar, posant sota el control de la Generalitat la producció i distribució d'una matèria prima de gran interès per l'economia de Catalunya. La política de preus d'articles manufacturats fou posada, per un tercer decret, sota el control del Consell d'Economia. Notem, finalment, el Decret de Col·lectivitzacions d'indústries, que és, sens dubte, el més important dels que s'han promulgat a Catalunya després del 19 de juliol, i amb el qual es fa efectiu un dels punts del programa que es traçava el Consell d'Economia en constituir-se.

En estudi, remaquem entre altres: Municipalització de la propietat urbana, creació del Consell General de la Banca, Borsa i Estalvi, de l'Institut Superior d'Investigacions Tècniques i de l'Oficina Central de l'Alcohol. Aquests projectes seran lliurats al Consell de la Generalitat per a llur estudi i aprovació definitiva.

Al costat d'aquesta tasca legislativa els vocals intervenen en la solució dels múltiples problemes que afecten el respectiu Departament, ja sigui informant el Conseller i organismes diversos o bé aconsellant les empreses. Cal no perdre de vista que les empreses col·lectivitzades tindran, sobretot al principi, moltes dificultats i que se les haurà d'ajudar amb gran sol·licitud, perquè la transició ha estat brusca i la nova situació no troba, en cada moment, ni els seus òrgans, ni les disposicions necessàries a llur funcionament. El Consell d'Economia ho ha comprès així i és per això que els seus Vocals estan plenament a la disposició dels nous Consells d'Empresa i Comitès de Control per a ajudar-los en llur comesa.

Però la tasca del Consell d'Economia no podria assolir la màxima eficiència fins que s'hagi guanyat la guerra. Serà aleshores que sobre els fonaments actuals es podran bastir els edificis més ambiciosos i que el camí ple d'obstacles d'avui serà desbrossat i tindrem via lliure per a avançar vers l'ideal d'una Catalunya socialment justa que compleixi amb honor la seva missió de guia de la futura Espanya lliure que s'està creant amb la sang de milers dels seus fills.

Mentre això arriba, perquè sigui un fet, cal que tots ens disciplinem en el treball i en el sacrifici.

R. PEYPOCH I PICH

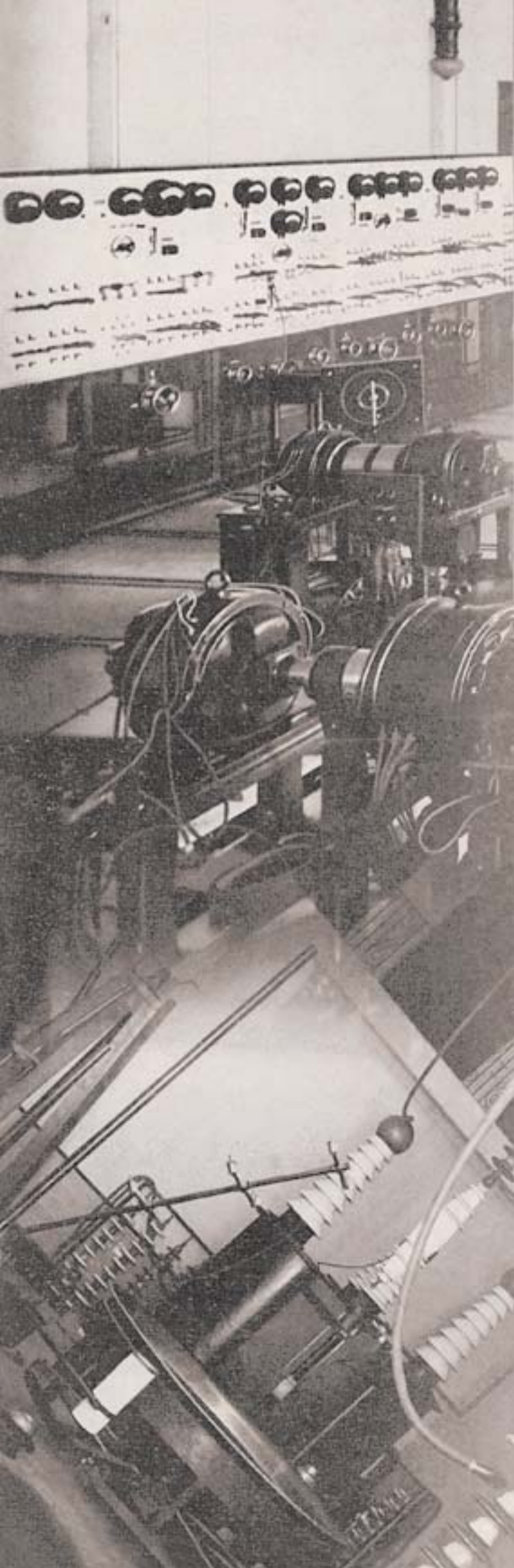
MEMBRE DEL CONSELL D'ECONOMIA

**EL LABORATORI GENERAL
D'ASSAIGS I INVESTIGACIÓ**

del

poble

BAIX EL NOM DE

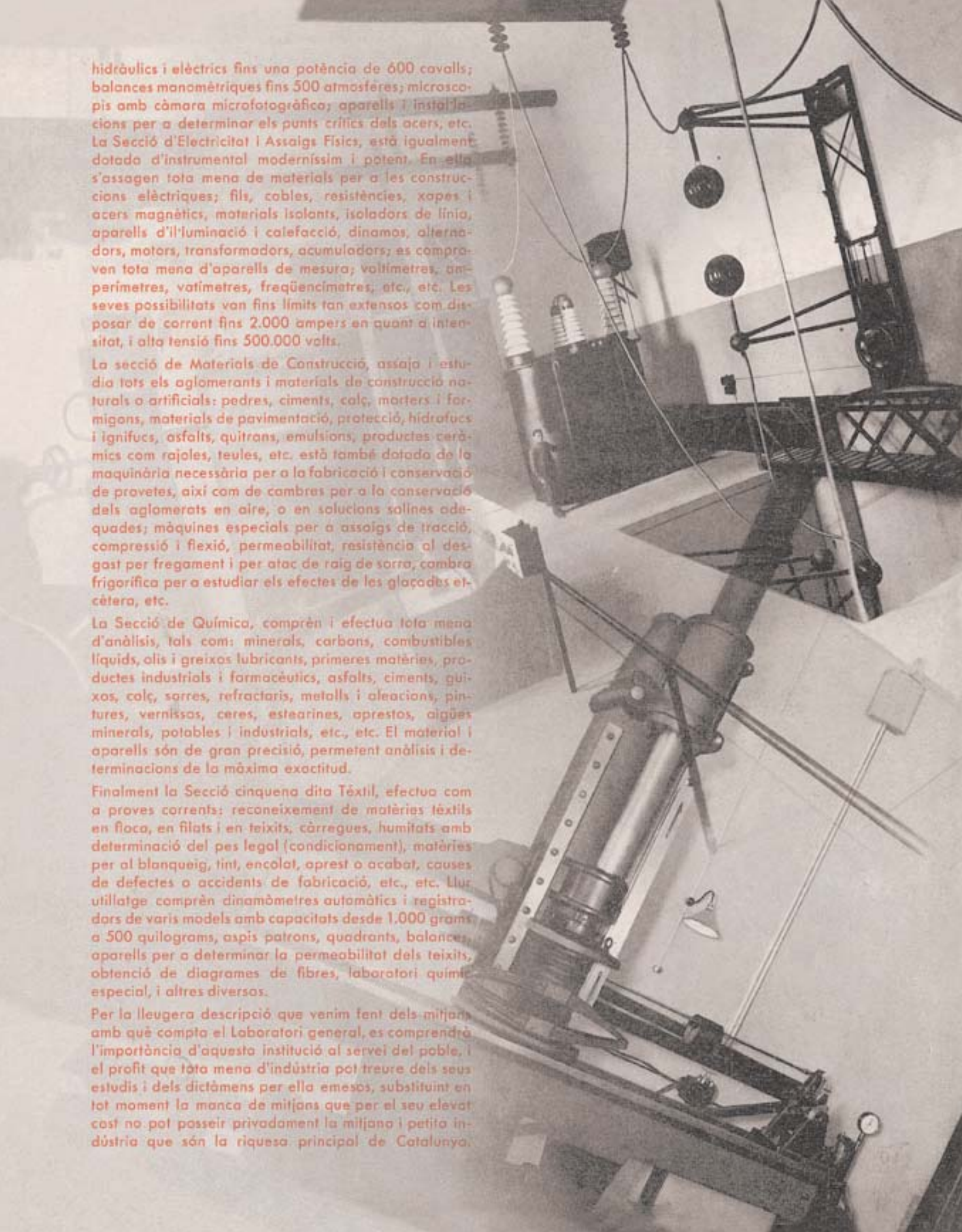
LABORATORI GENERAL D'ASSAIGS I INVESTIGACIÓ

I instal·lat en el recinte de la Universitat Industrial, posseeix la Generalitat adscrita a la Conselleria d'Economia una sèrie d'instal·lacions i laboratoris destinats al servei públic, dotats de perfectes i valuosos aparells i mecanismes per a la realització de totes les proves que poden interessar al tècnic, a l'industrial i al constructor. L'experiència ha demostrat que salament el contacte permanent entre l'investigació científica i les aplicacions pràctiques poden garantir a la indústria el coneixement exacte de les propietats dels materials i màquines adquirides, adaptant-les a les aplicacions i usos més adequats, lluitant contra un empirisme estret i costós, subjecta sempre a conseqüències imprevistes.

En tots els països del món, a mesura del seu desenvolupament industrial, s'han creat laboratoris d'iniciativa particular, alguns com l'«Electrical Testing Laboratories» de Nova York, potser únic en el seu gènere i de possible existència únicament en país d'un volum industrial com Nord-Amèrica, i públics els altres, deguts aquests a iniciatives de govern, els quals vénen prestant inestimables serveis a la Ciència i a la Indústria, entre els quals podriem esmentar: el «National Physical Laboratory, a Teddington; la Physikalisch-Technische-Reichsanstalt» i el «Material Prüfungsamb» a Berlín; el «Laboratoire du Conservatoire National des Arts et Métiers» a París; el «National Bureau of Standards» a Washington, i altres de categoria un xic més modesta encara que perfectament equipats però adaptats a zones industrials que consideren com una necessitat i un honor crear-los i mantenir-los.

El «Laboratori General d'Assaigs i Investigació» del Departament d'Economia, a fi d'atendre en el possible la diversitat industrial de Catalunya, consta de cinc seccions, que són: Mecànica i Metal·lografia; Elèctrica i Assaigs Físics; Materials de Construcció; Química; Textil i Condicionament. De la seva importància an pot donar idea la següent breu relació: superfície ocupada pels laboratoris, uns 4.000 metres quadrats; valor del material, uns 2.000.000 de pessetes. Els instruments de mesura dels laboratoris son nombrosíssims i de la més alta precisió; les màquines per a proves adequades a totes les capacitats i treballs.

Així la secció de Mecànica i Metal·lografia que comprèn l'assaig i estudi de les propietats mecàniques i resistència d'acers, ferros, metalls tots en general i llurs aleacions, resistències de cables, fils, cordes, cadenes, carrils, eixos, molles, tubs de conducció de fluids a pressió, motors de gasolina i Diesel, bombes, ventiladors, etcètera, etc.; posseeix màquines de tracció, compressió i flexió, desde 3.000 a 500.000 quilograms; màquines de torsió, desde 150 a 5.000 quilogràmetres; per a proves de molles i ressorts de màquines que actuen amb càrrega estàtica o oscil·lant fins 30.000 quilograms; pèndols de Charpy fins 75 quilogràmetres; frens

hidràulics i elèctrics fins una potència de 600 cavalls; balances manomètriques fins 500 atmosferes; microscopis amb càmera microfotogràfica; aparells i instal·lacions per a determinar els punts crítics dels acers, etc. La Secció d'Electricitat i Assaigs Físics, està igualment dotada d'instrumental moderníssim i potent. En ella s'assagen tota mena de materials per a les construccions elèctriques; fils, cables, resistències, xapes i acers magnètics, materials isolants, isoladors de línia, aparells d'il·luminació i calefacció, dinamos, alternadors, motors, transformadors, acumuladors; es compraven tota mena d'aparells de mesura; voltímetres, amperímetres, vatímetres, freqüencímetres, etc., etc. Les seves possibilitats van fins límits tan extensos com disposar de corrent fins 2.000 amperis en quant a intensitat, i alta tensió fins 500.000 volts.

La secció de Materials de Construcció, assaja i estudia tots els aglomerants i materials de construcció naturals o artificials: pedres, ciments, calç, morters i formigons, materials de pavimentació, protecció, hidròfucs i ignífucs, asfalts, quitrans, emulsions, productes ceràmics com rajoles, teules, etc. està també dotada de la maquinària necessària per a la fabricació i conservació de provetes, així com de cambres per a la conservació dels aglomerats en aire, o en solucions salines adequades; màquines especials per a assaigs de tracció, compressió i flexió, permeabilitat, resistència al desgast per fregament i per atac de raig de sorra; cambra frigorífica per a estudiar els efectes de les glaçades etcètera, etc.

La Secció de Química, comprèn i efectua tota mena d'anàlisis, tals com: minerals, carbons, combustibles líquids, olis i greixos lubricants, primeres matèries, productes industrials i farmacèutics, asfalts, ciments, guixos, calç, sorres, refractaris, metalls i aleacions, pintures, vernissos, ceres, estearines, aprestos, aigües minerals, potables i industrials, etc., etc. El material i aparells són de gran precisió, permetent anàlisis i determinacions de la màxima exactitud.

Finalment la Secció cinquena dita Tèxtil, efectua com a proves corrents: reconeixement de matèries tèxtils en floca, en filats i en teixits, càrregues, humitats amb determinació del pes legal (condicionament), matèries per al blanqueig, tint, encolat, aprest o acabat, causes de defectes o accidents de fabricació, etc., etc. L'ús utilitatge comprèn dinamòmetres automàtics i registradors de variis models amb capacitats desde 1.000 grams a 500 quilograms, aspis patrons, quadrants, balances, aparells per a determinar la permeabilitat dels teixits, obtenció de diagrames de fibres, laboratori químic especial, i altres diverses.

Per la lleugera descripció que venim fent dels mitjans amb què compta el Laboratori general, es comprendrà l'importància d'aquesta institució al servei del poble, i el profit que tota mena d'indústria pot treure dels seus estudis i dels dictàmens per ella emesos, substituint en tot moment la manca de mitjans que per el seu elevat cost no pot posseir privadament la mitjana i petita indústria que són la riquesa principal de Catalunya.

DECRET DE COLLECTIVITZACIONS

La criminal sublevació militar del dinou de juliol, ha produït un trastorn extraordinari a l'economia del país. El Consell de la Generalitat ha d'atendre a la reconstrucció dels estralls que ha causat a la indústria i al comerç de Catalunya la traïció dels que intentaven imposar al nostre país un règim de força. La reacció popular produïda per aquella sublevació, ha estat d'una intensitat tal, que ha provocat una profunda transformació econòmico-social, els fonaments de la qual s'estan posant a Catalunya. L'acumulació de riqueses en les mans d'un grup de persones cada vegada menor, anava seguida de l'acumulació de misèria en la classe treballadora i pel fet que aquell grup per a salvar els seus privilegis no ha dubtat en provocar una guerra cruenta, la victòria del poble equivaldrà a la mort del capitalisme.

Cad'una, doncs, organitzar la producció, orientar-la en el sentit que l'únic beneficiari ha d'ésser, la col·lectivitat, el treballador, al qual correspondrà la funció directiva del nou ordre social. S'imposa la supressió del concepte de la renda que no procedeixi del treball.

El principi de l'organització econòmico-social de la gran indústria ha d'ésser la producció col·lectivitzada.

La substitució de la propietat individual per la col·lectivitat la concep el Consell de la Generalitat, col·lectivitzant els béns de la gran empresa, és a dir, el capital, i deixant subsistir la propietat privada dels béns del consum i de la petita indústria.

L'esforç revolucionari de la classe treballadora aixecant-se amb les armes a la mà per a aixafar el feixisme, planteja aquest canvi en l'estructura econòmica i social que fins fa poc s'ha vingut mantenint. Un dels problemes fonamentals que aquest canvi de situació planteja és el de l'organització del treball que articuli les fonts de riquesa i ordeni la seva distribució en concordància amb les necessitats socials.

Després del dinou de juliol la burgesia declara-

dament feixista deserta dels seus llocs. La majoria han fugit a l'estranger; una minoria ha desaparegut. Les empreses industrials afectades no podien restar sense direcció i els treballadors es decidiren a intervenir-les i crearen Comitès Obrers de Control. El Consell de la Generalitat tingué de sancionar i procurar encarrilar el que espontàniament els obrers realitzaven a les empreses.

Per la situació en que s'han trobat algunes d'elles, els treballadors per salvar llurs interessos han hagut d'incantar-se'n, creant-se així la necessitat de la col·lectivització de les indústries. El Consell d'Economia, atinent als anhels de la classe treballadora i complint un programa que per endavant s'havia assenyalat, ha de recollir les seves palpitations i orientar el conjunt de la vida econòmica de Catalunya, d'acord amb la voluntat dels treballadors.

Però, la col·lectivització de les empreses significaria poca cosa si no s'ajudava el seu desenvolupament i creixença. A aquest efecte s'ha encarregat al Consell d'Economia l'estudi de les normes bàsiques per anar a la constitució d'una Caixa de Crèdit Industrial i Comercial que proporcioni l'ajut financer a les empreses col·lectivitzades i per agrupar la nostra indústria en grans concentracions, que assegurin un màxim de rendiment i que possibilitin les majors transaccions per al nostre comerç exterior. També s'estan realitzant els estudis necessaris per a la creació d'un organisme d'investigació i d'assessorament tècnic que pugui proporcionar a la indústria una major eficiència i progrés.

Ateses les consideracions precedents i vist l'informe del Consell d'Economia, a proposta del conseller d'Economia i d'acord amb el Consell,

DECRETO:

ARTICLE 1.º D'acord amb les normes que s'estableixen en el present Decret, les empreses industrials i comercials de Catalunya es classifiquen en:

a) **EMPRESSES COLLECTIVITZADES**, en les quals la responsabilitat de la direcció recau en els mateixos obrers que les integren, representats per un Consell d'Empresa; i

b) **EMPRESSES PRIVADES**, en les quals la direcció és a càrrec del propietari o gerent, amb la col·laboració i fiscalització del Comitè Obrer de Control.

I

EMPRESSES COLLECTIVITZADES

ARTICLE 2. Seran obligatòriament collectivitzades totes les empreses industrials i comercials que el dia 30 de juny del 1936 ocupaven més de cent assalariats i també aquelles que, tot i ocupant una xifra inferior d'obrers, els patrons hagin estat declarats facciosos o hagin abandonat l'empresa. No obstant, les empreses de menys de cent obrers podran ésser collectivitzades si es posen d'acord la majoria dels treballadors i el propietari o propietaris. En les empreses de més de cinquanta obrers i menys de cent, es podrà fer també la collectivització sempre que ho acordin les tres quartes parts dels treballadors.

El Consell d'Economia podrà acordar, també, la collectivització d'aquelles altres indústries que per llur importància dintre de l'economia nacional o altres característiques convingui sotreure-les de l'acció de l'empresa privada.

ART. 3. Als efectes de l'article precedent, la declaració d'element facciós només podran fer-la els Tribunals Populars.

ART. 4. Es considerarà element obrer, als efectes integrants del nombre total de treballadors que formen l'empresa, tot individu que figuri en la nòmina, qualsevol que sigui el seu concepte, tant si realitza un treball intel·lectual com manual.

ART. 5. Passarà a l'empresa collectivitzada tot l'actiu i passiu de l'anterior empresa.

ART. 6. Als efectes de la collectivització, les empreses constituïdes per organitzacions autònomes de producció i venda, i aquelles altres que posseïxin diversos establiments i fàbriques, hauran de continuar formant una organització totalitària i només podran separar-se amb expressa autorització del Conseller d'Economia, previ informe del Consell d'Economia de Catalunya.

ART. 7. Seran adaptats al servei de l'empresa collectivitzada els antics propietaris o gerents, els quals es destinaran al lloc on, per llurs aptituds de gestió o de tècnics, sigui més convenient llur col·laboració.

ART. 8. En el moment de produir-se la collectivització no podrà ésser suprimit cap treballador de l'empresa, si bé podran ésser canviats de lloc, amb la mateixa categoria, si les circumstàncies ho exigeixen.

ART. 9. En les empreses en què hi hagin interessos de súbdits estrangers, els Consells d'Empresa o els Comitès Obrers de Control, en cada cas, ho comunicaran a la Conselleria d'Economia, la qual convo-

carà tots els elements interessats o els seus representants per a tractar de l'assumpte i resoldre el que correspongui per a la deguda salvaguarda d'aquells interessos.

II

DELS CONSELLS D'EMPRESA

ARTICLE 10. La gestió directiva de les empreses collectivitzades anirà a càrrec d'un Consell d'Empresa nomenat pels treballadors en assemblea general d'ells mateixos. L'assemblea determinarà el nombre de treballadors que formaran el Consell d'Empresa que no podrà ésser inferior de cinc, ni superior a quinze, i en la seva constitució caldrà que figurin els diversos serveis: Producció, Administració, Serveis Tècnics i Intercanvi Comercial. Sempre que hi hagi lloc, en el Consell d'Empresa estaran representades, proporcionalment, les diverses centrals sindicals a què pertanyin els treballadors.

La duració dels càrrecs serà de dos anys, renovant-se'n cada any la meitat. Els càrrecs del Consell d'Empresa són reelegibles.

ART. 11. Els Consells d'Empresa assumiran les funcions i les responsabilitats dels antics Consells d'Administració en les Societats Anònimes i de les Gerències.

Seran responsables de llur gestió davant dels treballadors de la pròpia empresa i del respectiu Consell General d'Indústria.

ART. 12. Els Consells d'Empresa tindran en compte, en l'execució de llur comesa, que el procés de producció s'adapti al pla general establert pel Consell General d'Indústria, coordinant els seus esforços amb els principis que regulin el desenvolupament de la branca a què pertanyin, considerada totalitàriament. Per a l'establiment del marge de beneficis; fixació de les condicions generals de venda; obtenció de matèries primeres, i en el que afecta les normes per a amortització de material, formació de capital circulant, fons de reserva i repartiment de beneficis, s'atendran així mateix, a les disposicions dels Consells Generals d'Indústria.

En l'ordre social tindran cura de vetllar perquè es compleixin estrictament les normes establertes sobre aquesta matèria, suggerint aquelles altres que creguin adients. Prendran les mesures necessàries per a garantir la salut física i moral dels obrers; es consagraràn a una intensa tasca cultural i educativa, fomentant la creació de clubs, centres d'esbarjo, d'esport i de lectura, etc.

ART. 13. Els Consells d'Empresa de les indústries apropiades abans de la publicació del present Decret i els de les que es collectivitzin posteriorment, trametran en el termini de quinze dies a la Secretaria General del Consell d'Economia l'acta de llur constitució, segons model que facilitaràn a les oficines corresponents.

ART. 14. Per tal d'atendre d'una manera permanent la marxa de l'empresa, el Consell d'aquesta

nomenarà un Director, en el qual delegarà, totalment o parcialment, les funcions que incumbixin a l'esmentat Consell.

En les empreses que ocupin més de cinc-cents obrers, o bé que llur capital sigui superior a un milió de pessetes, o bé que elaborin o intervinguin materials relacionats amb la defensa nacional, el nomenament del Director haurà d'ésser aprovat pel Consell d'Economia.

ART. 15. A totes les empreses collectivitzades hi haurà obligatòriament un Interventor de la Generalitat que formarà part del Consell d'Empresa i serà nomenat pel Conseller d'Economia d'acord amb els treballadors.

ART. 16. La representació legal de l'empresa l'exercirà el Director, acompanyant la seva signatura de la de dos membres del Consell d'Empresa elegits per aquest. Els nomenaments hauran d'ésser comunicats a la Conselleria d'Economia, la qual els legitimarà davant dels Banques i altres organismes.

ART. 17. Els Consells d'Empresa aixecaran acta de llurs reunions i trametran còpia certificada dels acords que adoptin als Consells Generals de la indústria respectiva. Quan aquests acords ho requereixin, intervindrà el Consell General d'Indústria en la forma que correspongui.

ART. 18. Els Consells tindran l'obligació d'escollir les reclamacions o suggestions que els formulin els obrers i consignaran en acta les manifestacions que els siguin fetes, per tal que aquestes arribin, si cal, a coneixement del Consell General d'Indústria.

ART. 19. Els Consells d'Empresa vindran obligats, al final de cada exercici, a donar compte de llur gestió a llurs treballadors, reunits en assemblea general.

Així mateix, els Consells d'Empresa hauran de lliurar còpia del balanç i d'una memòria semestral o anual al Consell General d'Indústria, memòria que detallarà la situació del negoci o dels plans que projecti.

ART. 20. Els Consells d'Empresa podran ésser separats totalment o parcial de llurs càrrecs pels treballadors reunits en assemblea general i pel Consell General de la Indústria respectiva, en cas de manifesta incompetència o de resistència a les normes dictades per aquest.

Quan la separació hagi estat acordada pel Consell General de la Indústria respectiva, si els treballadors de l'empresa en assemblea general ho acorden, podran recórrer contra aquesta decisió al Conseller d'Economia, la resolució del qual, previ informe del Consell d'Economia, serà inapel·lable.

III

DELS COMITÈS DE CONTROL EN LES EMPRESSES PRIVADES

ART. 21. En les indústries o comerços no collectivitzats, serà obligatòria la creació del Comitè Obrer de Control en el qual tindran representació tots els

serveis — productors, tècnics i administratius — que formen l'empresa. El nombre d'elements per la composició del Comitè serà decidit lliurement pels treballadors i la representació de cada sindical haurà d'ésser proporcional al cens respectiu d'afiliats dintre de l'empresa.

ART. 22. Serà missió dels Comitès de Control:

a) El control de les condicions de treball o sigui del compliment estricte de les condicions vigents en quant a sous, horaris, assegurances socials, higiene i seguretat, etc., així com també de l'estricta disciplina en el treball. Tots els advertiments i notificacions que el Gerent de l'empresa hagi de fer al personal, seran adreçats per mitjà del Comitè.

b) El Control administratiu en el sentit de fiscalitzar els ingressos i pagaments, tant en efectiu com per mitjà dels Banques, procurant que responguin a necessitats del negoci, intervenint ensems totes les altres operacions de caire comercial.

c) Control de la producció, consistent en la col·laboració estreta amb el patró per tal de perfeccionar el procés de la producció. Els Comitès Obrers de Control procuraran mantenir les millors relacions possibles amb els elements tècnics per tal d'assegurar la bona marxa del treball.

ART. 23. Els patrons vindran obligats a presentar als Comitès Obrers de Control els balanços i memòries anuals, que trametran informades al Consell General de la Indústria respectiva.

IV

DELS CONSELLS GENERALS D'INDÚSTRIA

ART. 24. Els Consells Generals d'Indústria estaran constituïts en la forma següent:

Quatre representants dels Consells d'Empresa, elegits en la forma que oportunament es dirà.

Vuit representants de les diverses centrals sindicals en nombre proporcional als afiliats a cada una d'elles. La proporcionalitat dels representants sindicals serà fixada pel procediment que aquests estableixin de comú acord.

Quatre tècnics nomenats pel Consell d'Economia.

Aquests Consells estaran presidits pel Vocal respectiu del Consell d'Economia de Catalunya.

ART. 25. Els Consells Generals d'Indústria formularan els plans de treball de la respectiva indústria amb caràcter general, orientant els Consells d'Empresa en llurs funcions i, a més, tindran cura de: Regular la producció total de la indústria; unificar els preus de cost en allò que sigui possible, per tal d'evitar la competència; estudiar les necessitats generals de la indústria; estudiar les necessitats del consum dels seus productes; examinar les possibilitats dels mercats peninsulars i estrangers; observar, així mateix, la marxa global de la indústria i fixar en cada cas els límits i el ritme de la producció per cada mena d'article; proposar la supressió de fàbriques o llur augment segons les necessitats de la indústria i del consum, o bé la fusió de determinades fàbriques; pro-

posar la reforma de determinats mètodes de treball, de crèdit i de circulació de productes; suggerir modificacions en els aranzels i en els tractats comercials; organitzar centrals de venda i d'adquisició d'utilatge i de matèries primes; gestionar determinats afers amb les indústries d'altres llocs de la península o de l'estranger; gestionar facilitats bancàries i creditícies; organitzar mancomunadament laboratoris d'assaigs tècnics; formular estadístiques de producció i consum; tendir a la substitució de les matèries de procedència estrangera per altres de nacionals. A més, els Consells Generals d'Indústria podran estudiar i adoptar les mesures que creguin necessàries i d'interès per al millor desenvolupament de la tasca que els està confiada.

ART. 26. Els acords que adoptin els Consells Generals d'Indústria seran executius, tindran força d'obligar i cap Consell d'Empresa ni cap empresa privada no podran defugir llur compliment sota cap pretext que no sigui plenament justificat. Únicament es podrà recórrer contra ells davant del Conseller d'Economia, la resolució del qual, previ informe del Consell d'Economia, serà inapel·lable.

ART. 27. Els Consells Generals d'Indústria mantindran contacte constant amb el Consell d'Economia de Catalunya, a les normes del qual s'ajustaran en tot moment, i entre ells quan se'ls plantegin afers que requereixin una acció mancomunada.

ART. 29. Els Consells Generals d'Indústria hauran de trametre al Consell d'Economia de Catalunya, dintre dels períodes que per cada cas s'estableixin, un document circumstancial on s'analitzi i es raoni la marxa global de la indústria respectiva i proposant plans d'actuació.

V

DE LES AGRUPACIONS D'INDÚSTRIES

ART. 29. A fi i efecte de promoure la constitució i organització dels Consells Generals d'Indústria, el Consell d'Economia formularà dintre dels quinze dies següents a la promulgació del present Decret, una proposta que compregui la classificació de les diferents indústries i llur agrupament, degudament estructurat, d'acord amb la respectiva especialitat i coordinació de les Seccions en què cada una d'elles es divideixi.

ART. 30. Es tindrà en compte per l'esmentada agrupació la matèria prima, la totalitat de les operacions industrials fins arribar a la venda o compensació comercial del producte, la unitat tècnica i en allò que sigui possible la de gestió comercial, procurant la concentració integral a fi de suprimir interferències perturbadores.

ART. 31. Al mateix temps que la classificació per a les concentracions industrials, proposarà el Consell d'Economia la reglamentació per la qual haurà de regir-se la constitució i funcionament d'aquelles.

VI

OBLIGACIONS INDUSTRIALS

ART. 32. En tota collectivització o socialització d'una empresa, tant si es tracta d'interessos nacionals com estrangers, qualsevulla que sigui la seva importància, s'establirà un inventari-balanz de situació deduït de la comptabilitat, degudament comprovada, de l'empresa, acompanyat de la relació detallada i valorada dels béns, mobles i immobles de tota mena que pertanyin a aquella.

ART. 33. Els inventaris establerts d'acord amb allò que és expressat en l'article precedent, seran revisats per una Comissió constituïda per sis membres tècnics i comptables designats pel Consell d'Economia, sota la presidència del ponent a qui afecti la respectiva especialitat empresarial, la qual Comissió els informarà i sotmetrà a l'aprovació del Consell.

ART. 34. El Consell d'Economia de Catalunya, estudiat l'informe esmentat, podrà disposar, en el cas de creure-ho procedent, una segona revisió, dictaminant en definitiva i sotmetent l'acord al Conseller d'Economia de la Generalitat, contra la resolució del qual no hi cabrà recurs de cap mena.

ART. 35. Establert l'actiu social inventariat i deduït el passiu, cas d'ésser positiva la resta resultant, quedarà registrada a la Conselleria d'Economia de la Generalitat als efectes de concreció dels usufructuaris i compensació social que procedeixi.

ART. 36. Als fins d'aqueixa compensació es desglosarà el que representi aportació o participació estrangera, la pertanyent a institucions populars d'estalvi i préstec, així com els establiments de crèdit, i la corresponent a particulars o altres empreses nacionals, per a la qual cosa es publicaran en cada cas per la Conselleria d'Economia els corresponents anuncis, en el ben entès que tota participació haurà de referir-se a la data anterior al dinou de juliol proppassat.

ART. 37. La compensació social corresponent al primer cas esmentat en l'article precedent serà íntegrament reconeguda per la Generalitat. El seu valor serà estimat en moneda nacional.

ART. 38. La compensació corresponent al segon cas de l'article 36, queda supeditada a ulteriors determinacions, essent-ne reconegut el volum.

ART. 39. Per aquelles petites indústries i comerços que hagin estat ja objecte de collectivització a la publicació d'aquest Decret, el Consell d'Economia estudiarà i proposarà una justa compensació social.

A aquest efecte, queda obert en el Consell d'Economia un període d'informació que finirà el dia 30 de novembre pròxim, per tal que els interessats puguin presentar llurs peticions.

Barcelona, 24 d'octubre del 1936.

El Conseller Primer,
JOSEP TARRADELLAS

El Conseller d'Economia,
JOAN P. FÀBREGAS

TINGUES PRESENT, MILICIÀ, QUE CAL VÈNCER A TOTS TRES FRONTS DE LLUITA PER A ASSEGURAR EL TRIOMF DE LA NOSTRA CAUSA I SALVAR LES ESSÈNCIES DE LA REVOLUCIÓ

El de combat, ha d'assolir els objectius proposats esclafant l'enemic. La teva contribució és decisiva perquè el camí de la llibertat, de la justícia i de l'equitat sigui aplanat. La victòria al front on tu lluites és el primer pas per a la consecució dels nostres ideals.

Front econòmic, es troba a la reraguarda, i és constituït per l'edifici del nou ordre econòmic-social que actualment bastim. El nostre triomf en aquest front farà que esdevingui una realitat allò que només fou aspiració i anhel, tant de les generacions passades com de les actuals.

Front cultural, que també es troba a la reraguarda, el constitueix la labor docent. Hem de crear una nova societat dotant-la d'un esperit que reculli les essències de la Revolució i emmotlli els nous cors i els nous cervells, que formaran per a l'esdevenidor la columna que assegurarà la supervivència de les conquestes de la Revolució.

Albert Pérez-Baró

ariel

30 MESOS DE COLLECTIVISME A CATALUNYA

Apèndix 1

Pròleg a un fascicle titulat Col·lectivitzacions i Control Obrer, Sindicat Mercantil de Barcelona, febrer de 1937, de l'autor del llibre:

ASSAIG SOBRE COL·LECTIVITZACIONS

Sorgiren arreu Comitès de Control, s'efectuaren incautacions a dojo, la classe obrera se sentia mestressa dels seus destins i volia regir per si mateixa l'Economia del país.

Els representants polítics de la petita burgesia que encara detenien el poder, si bé d'una manera nominal, s'espavaldiren, i per a aturar l'allau que els venia al damunt no saberen sinó recórrer a disposicions demagògiques que justificaven amb la necessitat d'aturar l'acció destructora de les masses: es dictaren disposicions reduint la jornada a 40 hores i augmentant en un 15 per 100 els jornals inferiors a 500 pessetes mensuals; i es creà una oficina per mitjà de la qual, d'una manera alegre i confiada, s'ha fomentat la vagancia durant mesos i mesos pagant jornals a tothom, moltes vegades sense cap mena de control dels documents presentats per obtenir-los, mentre que, per altra part, indústries que haurien pogut treballar i produir riquesa no trobaven en els centres oficials el suport necessari per a obtenir primeres matèries.

D'altra banda, l'onada revolucionària polaritzà vers les organitzacions obreres, i especialment les sindicals, centenars de milers de persones que jamai no havien tingut esperit de classe, entre elles nombroses políticament suspectes de reaccionàries i àdhuc de feixistes, que cercaven en l'obtenció d'un carnet sindical una assegurança de vida. Això féu que els quadres de militants de les organitzacions obreres fossin manifestament insuficients per a controlar llurs masses d'adherents, amb el consegüent incompliment de consignes i amb l'actuació d'elements indesitjables que cobrien llurs actes, moltes vegades contrarevolucionaris, amb un o altre carnet. Moltes vegades els nou vinguts han estat els més revolucionaris per tal com així cobrien un passat inconfessable.

No era pas millor el panorama quant a claredat de consignes ni de programes d'ordre econòmic per part dels diversos sectors antifeixistes. No hi havia coincidència, no ja entre tots els sec-

tors, ni tan sols entre dos d'ells, sinó que fins dins de cada un d'ells s'observaren falles enormes, contradiccions de tota mena.

Era el mes de setembre que la C.N.T. celebrava sengles comicis a Madrid i Barcelona, i en el mateix mes la U.G.T. a Catalunya llançava un extens manifest-programa. Vegem un i altres:

La C.N.T. a Madrid deia: "Socialización... de la gran industria, gran comercio, transportes en general... control obrero en las industrias y comercios privados; usufructo por los Sindicatos obreros de los medios de producción y cambio que sean socializados... planificación de la gran industria".

La C.N.T. a Barcelona deia: "... hay que ir a la colectivización integral en todas las empresas... de una forma integral y progresiva... los beneficios que reporten las empresas... deben ir a parar al fondo común administrado por el Consejo de Economía". "En el comercio se considera que es procedente establecer la colectivización de una manera integral en los establecimientos de distribución."

Per la seva banda, la U.G.T., en el seu manifest, advocava per "organizar cooperativamente la industria abandonada por la burguesía, dirigir las industrias de guerra, establecer el control obrero en lo que reste de la gran industria, proteger la pequeña burguesía industrial y comercial, organizar cooperativamente el consumo y la producción en el campo y controlar el intercambio comercial".

Es a dir, un veritable mosaic d'opinions, contradictòries moltes d'elles i mancades de concreció i de claredat la majoria.

Els primers punts de coincidència s'establiren en formular el programa del Consell d'Economia de Catalunya, organisme creat amb la representació política i sindical de totes les fraccions obreres i de la petita burgesia antifeixista. Es concretà així:

"Monopoli del comerç exterior, col·lectivització de les grans indústries, dels serveis públics i dels transports en comú; incautació i col·lectivització dels establiments abandonats per llurs

propietaris; intensificació del règim cooperatiu en la distribució dels productes i, en particular, explotació en règim cooperatiu de les grans empreses de distribució; control sindical obrer sobre totes les indústries que continuïn en règim de propietat privada.”

Més tard això passà a ésser el programa del Govern de la Generalitat, integrat aleshores per les mateixes representacions que el Consell d'Economia.

Malgrat aquesta coincidència de criteri, en la pràctica cada sector seguia aplicant els seus particulars punts de mira, que encara eren tergiversats pels seguidors de cada estament. Els Comitès de Control seguien actuant cada un com volia, sense seguir ni tan sols les directrius que amb més bona fe que encert cada Sindicat els marcava. En uns casos es prenien atribucions que no devien, en altres eren “hechura” dels patrons i sols es preocupaven de treure'ls les castanyes del foc. Adquiriren de la burgesia, en termes generals, l'egoisme particularista que sols els feia veure llur propi interès, prescindint del general de la Revolució, ajudaren a l'asfíxia de l'Economia, negant-se a pagar i a mantenir les condicions anteriors en llurs tractes comercials, es divorciaren de la massa de treballadors, la qual veia en ells una segona edició dels patrons, corregida i augmentada.

Però també la immensa majoria dels treballadors han pecat amb excés: s'ha ensenyorit d'ells la indisciplina; en el treball, la producció ha disminuït d'una manera alarmant i ha arribat en molts casos a la caiguda vertical; l'allunyament del camp de batalla ha fet que per a ells la guerra no fos viscuda amb la intensitat necessària, trencada la disciplina anterior, filla de la coacció patronal i mancats d'una consciència de classe que els autoimposés una altra disciplina en benefici de la col·lectivitat, han caigut en l'infantilisme de creure que ja estava tot guanyat i que podien ajeure's damunt els llorers, quan la realitat és que la veritable revolució social comença precisament en el període constructiu al terreny de l'Economia.

Val a dir, però, que també els Sindicats, en aquest aspecte, tenen llur part de culpa; quan s'han trobat amb un Comitè que d'una manera assenyada vetllava pels interessos de l'empresa que representaven, l'han tractat com ho feien abans amb el burgès o, pitjor encara, donant la raó als obrers indisciplinats i imposant solucions simplistes en perjudici, en definitiva, de l'interès

col·lectiu. En aquest aspecte ha jugat un gros paper la lluita entre Sindicats per a obtenir un major nombre de carnets. D'altra banda, les necessitats del moment, la diversitat d'elements antifeixistes que col·laboraven en la revolució, l'hostilitat inveterada de molts d'ells a tot el que es referia a les antigues organitzacions oficials, l'interès de col·locar amics, ha fet que nasquessin una munió d'organismes de tota mena per a exercir funcions que ja tenien altres, prenent-se uns als altres les atribucions llurs, essent múltiples els que exerceixen les mateixes, amb tota mena d'interferències, heretant de l'antic Estat burgès els pitjors defectes burocràtics i afegint-hi l'inconvenient de la manca de preparació per a l'exercici de les funcions que els eren encomanades, la qual cosa ha portat un desori enorme a l'administració de la cosa pública.

Hom trobarà tal vegada que s'ha carregat la mà en l'exposició anterior, presentant els fets d'una manera massa pessimista. El signant d'aquestes ratlles pot assegurar, això no obstant, que els fets ressenyats en termes generals ho han estat d'una manera objectiva, car el coneixement d'ells és fill d'una experiència directa de mig any en llocs on es reflectien forçosament tots els fets esdevinguts: llocs de treball, Sindicats, organismes oficials.

¿Pot ésser oportuna en plena revolució l'exposició dels seus defectes? Creiem sincerament que sí. Una por excessiva a afrontar les amargues realitats del moment pot impedir de trobar el camí adient per a solucionar els problemes inherents a una Economia nova que en plena convulsió produïda per la guerra s'ha de bastir sobre les ruïnes de la societat capitalista, i amb un material humà que ostenta els defectes d'educació social que li són propis.

En canvi, la crítica noblement exercida pot fer que els cridats a posar-hi remei s'orientin vers la fórmula que pot evitar fets desagradables, els quals, si es repetien, podrien fins i tot posar en perill el triomf de la guerra i de la revolució.

No n'hi ha prou, però, amb exercir la crítica; cal apuntar a més la solució, i, en aquest aspecte, afirmem que, si no la que podria ésser definitiva, almenys en part ho és l'aplicació estricta i lleial del Decret de Col·lectivitzacions i altres disposicions complementàries, les quals son reproduïdes en la segona part d'aquest fascicle.

Aquestes disposicions i el programa del Consell d'Economia que en fou l'origen són el producte de la transigència de tots els sectors polítics i sindicals de la classe obrera i dels partits petit-burguesos antifeixistes, és el punt de coincidència de tots plegats, per tal com no podia ésser d'altra manera, donada la diversitat d'elements que intervenen en la lluita. Per tant, cal que tots i cada un dels sectors revolucionaris es faci seves aquestes disposicions i les defensi com a cosa pròpia, sense tractar ni d'accelerar el ritme de la revolució ni d'alentir-lo, coses ambdues que repute contraproductes.

Cal que allò que els homes responsables de les organitzacions acordem en els llocs on estan destacats, amb els homes responsables d'altres organitzacions, sigui respectat i portat a la pràctica per tots, ja que, altrament, sobraria la convivència i els organismes en els quals tothom col·labora i cauríem en el terreny perillós per a tots que cada sector tirés per allà on volgués amb les conseqüències que són de preveure i que tocaríem tots plegats.

Cal, doncs, que per part dels uns no s'obstaculitzin les col·lectivitzacions que d'acord amb les disposicions legals s'han de fer, però que els altres no s'entestin a fer col·lectivitzacions econòmicament desastroses. El Decret en si i les seves disposicions complementàries són prou elàstics i prou amplis per a donar satisfacció al més exigent; si bé reconeix la necessitat de deixar al marge de les col·lectivitzacions la petita burgesia industrial i comercial, per tal com avui encara, i sobretot la segona, a compleixen una funció social, i per la necessitat que en un país on la petita burgesia té una tal densitat com a Catalunya no es trobi, en plena guerra, amb el descontentament consegüent als nombrosos interessos creats que quedarien ferits; per altra banda, dóna peu perquè puguin ésser concentrades a base de col·lectivitzacions aquelles petites indústries que per raons econòmiques sigui aconsellable de concentrar. Per tant, sense sortir-se dels textos legals, pot fer-se tot allò que sigui beneficiós a la nova Economia.

Les dificultats que en el terreny de la pràctica es presentaven per al normal desenvolupament de les empreses col·lectivitzades o no, han quedat també en part solucionades amb l'adopció dels estatuts tipus per a empreses col·lectivitzades i per als agrupaments industrials, per una banda, i del projecte de Decret esta-

blint les atribucions dels Comitès de Control en les empreses privades, d'una altra. Queden ben determinades les atribucions d'uns i altres, reduint al mínim el nombre d'obrers que d'una manera permanent han d'intervenir en la direcció o en el control de les empreses, fent així que no es corri el perill de creació d'una casta d'obrers privilegiats que anirien a poc a poc divorciant-se dels seus companys de treball.

Un dels trets característics del Decret de Col·lectivitzacions és l'establiment, encara no portat a la pràctica, dels Consells Generals d'Indústria. Aquests organismes són els que estan manats en un esdevenidor pròxim a assumir la màxima autoritat directiva dins cada ram industrial, entrelligant-se entre ells per mitjà del Consell d'Economia, que vindria a ésser el director efectiu de l'Economia de Catalunya, considerada totalitàriament. És a dir, es tendeix a l'establiment d'una veritable Economia dirigida, que junt amb el monopoli del comerç exterior ha d'ésser la base essencial de l'estabilitat del nou ordre de coses nascut de la revolució començada el 19 de juliol, car si alguna cosa l'ha de distinguir de la vella organització capitalista, ultra la gradual desaparició de l'explotació del treball d'altri, ja endegat pel Decret de Col·lectivitzacions, es la desaparició també de la llei de l'oferta i la demanda, fent que la producció respongui, mitjancant un pla prèviament fixat, a les necessitats del consum i no a l'interès especulatiu del capitalisme, que crea sovint estats econòmics artificials. La lliure concurrència a profit particular, característica essencial de l'Economia burgesa, ha de desaparèixer a poc a poc, donant pas a una organització exclusivament al servei de la col·lectivitat; és a dir: al socialisme.

A aquest respecte cal remarcar el que al nostre judici es una errònia orientació de determinada central sindical de voler atribuir als mateixos Sindicats d'Indústria la direcció absoluta de la indústria respectiva. Entre moltes d'altres se'ns suggereixen les següents objeccions a l'esmentada orientació: en primer lloc, la dualitat d'organismes sindicals d'un mateix ram d'indústria; després l'especial característica de determinades indústries que de fet són serveis públics que caldria atribuir a corporacions també públiques de caràcter administratiu, tals com Ajuntaments, etc.; a més, la necessitat que no sigui sols l'interès dels productors de determinada indústria el que curi de la direcció d'aquesta, car no

poden ésser negligits els dels consumidors de llurs productes. D'altra banda, no s'ha de perdre de vista la necessitat d'una direcció unificada del conjunt de l'Economia catalana, que sols al mateix Consell d'Economia de Catalunya pot ésser atribuïda, ja que en ell, com en els Consells Generals d'Indústria, hi estan representades totes les fraccions sindicals i els interessos afectats en cada cas.

A aqueix fi cal remarcar la necessitat que el Consell d'Economia de Catalunya sigui modificat en el sentit d'atribuir a cada un dels seus components un ram industrial determinat d'acord amb la nomenclatura ja establerta, ja que avui hi ha vocals del Consell que no tenen a llur càrrec cap indústria específica i en canvi hi ha indústries que no hi tenen titular. Fet això, caldria així mateix anar ràpidament a la creació a l'entorn de cada un dels vocals del Consell d'Economia, titulars d'un ram industrial determinat, dels respectius Consells Generals d'Indústria d'acord i en la forma que preveu el Decret de Col·lectivitzacions, per tal de poder anar aviat a l'establiment d'un pla coordinat i racional de la producció, d'acord amb les necessitats de la guerra i les derivades de la revolució.

Ultra la necessitat d'articular el que hem exposat anteriorment, caldria que per qui correspongui es dictessin les disposicions necessàries per tal d'esmenar algunes falles del Decret. Entre aquestes reputem essencials la que fa referència al reconeixement dels crèdits procedents d'aportacions de capitals estrangers a la indústria catalana, que en el Decret no està prou clar, i l'altra a la destinació que s'ha de donar als beneficis de les indústries col·lectivitzades.

En tots dos aspectes, el projecte de Decret presentat al Govern de la Generalitat pel Consell d'Economia era molt més explícit i complet que el Decret ja promulgat, puix que aquest ha aparegut sense l'articulat que feia referència a la creació de la Caixa de Crèdit Industrial, a la qual havien de revertir els beneficis de les empreses col·lectivitzades, i amb els quals s'havia d'anar eixugant a poc a poc l'emissió de deute industrial que la Generalitat hauria creat en pagament de les aportacions de capital estranger. Si això no s'aclareix ràpidament, pesarà sobre moltes empreses col·lectivitzades un deute exterior que les impossibilitarà no ja de desenrotllar-se, sinó fins i tot de subsistir, amb el consegüent fracàs del règim de col·lectivitzacions. A més, cal afegir que els països prestataris de capitals a la indústria catalana podrien quedar satisfets amb un reconeixement fet per part d'un organisme de govern responsable com la Generalitat, però no sabem fins a quin punt podran conformar-se amb el mateix reconeixement fet per les empreses mateixes que quedaran de fet hipotecades i en camí de fallida.

Unes darreres paraules per acabar. Moltes de les dificultats ressenyades al llarg de les precedents quartilles quedarien eliminades amb l'assoliment de la unitat orgànica i ideològica de les dues centrals sindicals, assolida la primera per mitjà d'un sol sindicat d'indústria per cada ram, i la segona a base d'una àmplia democràcia sindical que possibilités que fossin les assemblees mateixes que elegissin per als càrrecs de responsabilitat els homes que els oferissin més confiança.

Apèndix 2

Reproduïm de *El Diluvio*, diari republicà de Barcelona, els articles publicats per l'autor de l'obra amb dates 19, 20 i 21 de maig i 13 de juny del 1937, glossant el Decret de Col·lectivitzacions i demanant que fos promulgada la legislació complementària d'aquest. En aquella època el diari encara era independent; fou més tard que passà a ésser controlat pel Partido Socialista Obrero Español.

LA NUEVA ORGANIZACIÓN ECONÓMICO-SOCIAL EN CATALUÑA

HAY QUE COMPLETAR RÁPIDAMENTE LAS DISPOSICIONES QUE LA REGULAN

I

Como exponente máximo de la profunda transformación social producida en Cataluña como consecuencia del alzamiento del 19 de julio, cabe señalar el decreto de colectivizaciones y control obrero promulgado con fecha 24 de octubre último. Pero, además, tiene éste otro significado no menos trascendental: el del espíritu de cordialidad que animaba, en aquel entonces, a todos los sectores antifascistas que colaboraron en su redacción. Es evidente que cada uno de éstos tenía su propia orientación e ideología, sus tácticas peculiares, pero se supo encontrar el punto de coincidencia entre todos ellos, primero al establecer el programa de actuación del Consejo de Economía, y luego al establecer el decreto de colectivizaciones.

Dicho decreto, como todas las leyes, sobre todo aquellas promulgadas a consecuencia de estados de hecho que están todavía gestándose y, por tanto, que aparecen diariamente con nuevas facetas o aspectos, adolece de defectos que los propios legisladores (el Consejo de Economía) han procurado ir corrigiendo poco a poco con disposiciones complementarias, tales como las órdenes y decretos que regulan los agrupamientos industriales, el control obrero en las empresas privadas y los estatutos tipo para empresas colectivizadas y para agrupamientos, etc.

Pero, a pesar de ello, quedan aún pendientes de regulación algunos aspectos del problema que reputamos de capital importancia, de los cuales hoy sólo citaremos uno: los Consejos gene-

rales de Industria, dejando para sucesivos artículos el tratar de otros no menos interesantes.

Es evidente que del texto del capítulo IV del decreto de 24 de octubre, que trata de los Consejos Generales de Industria, resulta que el espíritu que animaba a los confeccionadores de este texto legal era el de llegar al establecimiento de una verdadera economía dirigida en un régimen en que, como muy bien ha dicho recientemente el ilustre Ossorio y Gallardo, "no es la industria del Estado ni la del capitalismo, sino la de los mismos obreros".

En régimen capitalista todos los intentos que se han llevado a cabo para establecer una economía dirigida han fracasado ruidosamente, y ello es lógico si se tiene en cuenta que la propia ley de vida del capitalismo es la libre concurrencia, la guerra de precios, la competencia comercial, con sus consecuencias inmediatas: explotación del trabajo humano a beneficio particular, las crisis periódicas, con el paro obrero consiguiente, etc.

Por contra, un régimen colectivista o, mejor, con tendencia al colectivismo, puesto que deja subsistente la pequeña burguesía, como el que nos hemos dado, se ha de distinguir precisamente por todo lo contrario, esto es, por la coordinación de esfuerzos, por la racionalización de la producción, por la explotación del trabajo a beneficio de la sociedad, etcétera.

De ahí que se previera el establecimiento de los Consejos Generales de Industria que tenían como misión formular los planes de trabajo para cada industria, de acuerdo con las necesidades del mercado; unificar precios de coste anulando la competencia; suprimir, aumentar o fusionar fábricas y talleres según las necesidades de la industria; organizar colectivamente para cada industria los laboratorios, las compras de primeras materias, las centrales de venta, el aspecto financiero de la misma, las

condiciones de trabajo, etc.; coordinándose entre sí los distintos Consejos Generales de Industria en el seno del Consejo de Economía de Cataluña, que vendría a ser, así, el organismo máximo rector de la economía catalana.

Pero ha pasado medio año desde la promulgación del decreto de colectivizaciones y sigue sin establecerse la ordenación definitiva, y, por tanto, sin constituirse los Consejos Generales de Industria. La consecuencia ha sido que las Empresas colectivizadas siguieran ostentando los mismos defectos de la antigua burguesía: compiten entre sí de una manera extremada (llegando a malvender los productos, que son muchas veces acaparados por comerciantes sin escrúpulos que luego hacen su agosto aumentando los precios), con el fin de obtener numerario para el pago de jornales, que es el problema más apremiante que se les presenta.

Hay además el problema planteado por la diversidad de Empresas colectivizadas; mientras unas han heredado de la antigua burguesía abundante numerario, buenos stocks de materias primas y de productos manufacturados y llevan, por consiguiente, una vida fácil y aun próspera a veces, otras Empresas, menos afortunadas, se debaten entre la penuria económica y la falta de trabajo por haberse hallado con industrias al borde de la ruina.

Cabe señalar también la falta de coordinación en la producción con el consiguiente desaprovechamiento de materias primas, hecho que en tiempo de guerra representa a veces un verdadero crimen, pues, mientras hay industrias que directa o indirectamente trabajan por o para la guerra y carecen de determinadas primeras materias, éstas son consumidas por otras industrias que manufacturan artículos que no son de inmediata necesidad y habrán de quedar almacenados.

Todos estos inconvenientes traen además la consecuencia en muchas ocasiones de la intervención sindical, con la consiguiente solución unilateral de los mismos, que sólo sirve para agriar las relaciones entre los distintos grupos obreros en detrimento de la unidad de acción, tan necesaria por todos conceptos.

Creemos firmemente que todos los defectos que quedan apuntados irían desapareciendo gradualmente con la creación de los Consejos Generales de la Industria, los cuales, por su composición (representantes de las dos centrales sindicales,

representantes directos de los Consejos de Empresa y técnicos nombrados por el Consejo de Economía), darían satisfacción a todos.

Pero el establecimiento de los Consejos Generales de Industria trae aparejada la necesidad de modificar la composición del Consejo de Economía y de ampliar sus atribuciones. Modificarlo haciendo que todos y cada uno de sus miembros tengan asignado un ramo industrial, toda vez que han de ser los presidentes de los distintos Consejos Generales de Industria. Ampliar sus atribuciones para que tenga facultades ejecutivas para poder imponer la obligatoriedad de sus acuerdos a los Consejos Generales de Industria, así como éstos la tendrán sobre las Empresas colectivizadas y agrupamientos industriales, ya que por el decreto; de creación del Consejo de Economía sólo se le atribuían facultades deliberativas y consultivas.

Desearíamos que estas líneas sirvieran de acicate para los representantes de las distintas organizaciones en el tantas veces citado Consejo para que pusieran manos a la obra y completaran rápidamente el cuadro de las disposiciones que han de constituir el nuevo Código industrial de Cataluña.

II

En nuestro artículo anterior hicimos resaltar la necesidad de que sean prontamente promulgadas las disposiciones necesarias para el establecimiento de los Consejos Generales de Industria que prevé el decreto de colectivizaciones a fin de que sea posible la coordinación necesaria entre las Empresas colectivizadas y aun entre éstas y las que sigan en propiedad privada, haciendo que todas ellas laboren en un mismo sentido y a beneficio exclusivo de la sociedad.

Hoy nos ocuparemos de otro engranaje que falta a la máquina de la nueva economía, sin el cual, y sin el anteriormente citado, creemos que esta máquina estaría, a no tardar, en disposición de ser llevada a un almacén de chatarra. Nos referimos a la Caja de Crédito Industrial de que hace mención el prólogo del decreto de 24 de octubre.

Los propios legisladores previeron la importancia que representaba cuando decían en el mencionado prólogo: "Pero la colectivización de las Empresas significaría poca cosa si no se las ayu-

daba a desenvolverse y a crecer. A tal efecto se ha encargado al Consejo de Economía el estudio de las normas básicas para ir a la constitución de una Caja de Crédito Industrial y Comercial que proporcione la ayuda financiera a las Empresas colectivizadas...”.

En efecto, lo mismo en régimen capitalista que en el colectivista que se está estructurando, la industria, el comercio y la agricultura no pueden vivir sin la institución del crédito, indispensable dada la complejidad de la vida moderna, verdadera savia que alimenta el árbol de la economía.

Pero la experiencia colectivizadora, por lo menos en su aspecto jurídico legal, ha quedado circunscrita a Cataluña, y Cataluña no posee casi Banca propia. La mayoría de los Bancos establecidos aquí, aun algunos que pasan por catalanes, no son más que sucursales de la Banca española o extranjera, y la poca Banca genuinamente catalana que existe no tiene el volumen ni el peso específico necesarios para lo que convendría dada la importancia industrial de Cataluña. Como consecuencia ha habido necesidad de dejar que la Banca siguiera en el mismo régimen que anteriormente, salvo determinadas intervenciones oficiales que no alteran su carácter de Empresas privadas.

No será difícil comprender la incongruencia que representa la convivencia de una industria y un comercio colectivizado con una Banca que continúa en régimen de propiedad privada y obedeciendo, por tanto, al gran capitalismo financiero. La consecuencia lógica de este sistema ha de ser, a la larga, la asfixia económica de las colectivizaciones.

De ahí la necesidad de poner rápidamente remedio a este mal con el establecimiento de la ya prevista Caja de Crédito Industrial y Comercial de Cataluña, dotándola de los medios financieros necesarios para que pueda ponerse, con eficacia, al servicio exclusivo de la nueva economía, que tiene su perfil más acusado en las colectivizaciones hechas de acuerdo con el decreto de 24 de octubre y demás disposiciones reglamentarias.

Indudablemente que no puede ser de duración indefinida el sistema de pago de salarios por parte de la Generalidad a las empresas que atraviesan situación económica difícil. Esto podía ser una solución transitoria en los primeros momentos de la revolución, pero está convirtiéndose en un mal endémico con el que hay que acabar prontamente.

Se da el caso vergonzoso de que haya empresas que no encuentren la manera de hacerse con dinero para la compra de primeras materias con las cuales poder trabajar, y, en cambio, se les proporciona este mismo dinero para el pago de unos jornales que no se han devengado. Esto sólo tiene un nombre: fomento de la vagancia, y en tiempo de guerra es, además, un crimen.

Éste es sólo uno de los muchos aspectos del problema que no dudamos habrá de merecer, por parte de los llamados a ponerle remedio, la máxima atención e interés, a no ser que se persiga un fin inconfesable: el de hacer fracasar el nuevo régimen de cosas para facilitar la vuelta a lo que el 19 de julio parecía haber borrado para siempre. Si ello fuera así, la clase obrera, y sobre todo los que se baten en las trincheras, tendrían perfecto derecho a pedir estrechas cuentas a los que no hubieran sabido hallar la solución justa al problema, puesto que tanta sangre derramada y tanto sacrificio hecho habrían sido estériles.

III

En nuestros artículos anteriores hemos estudiado, aunque someramente, dos de los aspectos primordiales, bajo los cuales es preciso completar la legislación sobre colectivizaciones, en la que ha venido a plasmarse el espíritu que movió a las masas en las jornadas de julio. Uno de ellos era el establecimiento de los Consejos Generales de Industria; el otro, la creación de la Caja de Crédito Industrial; hoy nos ocuparemos de otro que, si bien no reviste una importancia tan capital como los anteriores, no por eso deja de ser tan interesante.

Nos referimos al Instituto de Investigaciones Técnicas, los estudios para la creación del cual, según el prólogo del decreto de colectivizaciones, hace siete meses que se están llevando a la práctica, sin que hasta el presente se hayan plasmado en realidad. Y ello porque, a nuestro entender, el Consejo de Economía, que es el encargado de ir completando la legislación sobre materias económicas, ha perdido en gran parte el espíritu que le caracterizaba en sus primeros tiempos, en que la cordialidad entre sus componentes era norma esencial de actuación, y en que se laboraba con un gran sentido de eficacia para dar paso a la política y a la pérdida de tiempo en la discusión de problemas menos importantes, dejando sin atender los aspectos esen-

ciales de la nueva ordenación económica, como los que venimos tratando en estos artículos. Muchos de los problemas en los cuales pierde lastimosamente el tiempo el Consejo de Economía habrían podido ser resueltos por los respectivos Consejos Generales de Industria si éstos hubieran sido creados por aquél.

El Instituto de Investigaciones Técnicas, según el prólogo del decreto de 24 de octubre, había de ser “un organismo de investigación y de asesoramiento técnico que pudiera proporcionar a la industria una mayor eficacia y progreso”. Revolución no ha de significar precisamente la destrucción sistemática de todo lo existente; la burguesía ha dejado cosas magníficas que hay que aprovechar, pues, como muy bien escribía no ha mucho Diego A. de Santillán, “no se destruye efectivamente más que aquello que se sustituye”, y en este aspecto a la nueva economía concierne el aprovechamiento de cuantas instituciones, oficiales o privadas, había ido creando la burguesía con carácter técnico y asesor para el servicio exclusivo de un grupo de capitalistas, sustituyéndolos por un solo organismo en el cual la ciencia y la técnica sean puestas al servicio de la sociedad en todos sus aspectos y con una orientación y una dirección centralizada.

Hay que fusionar y coordinar los distintos laboratorios, archivos, etc., existentes para darles una mayor eficacia y hacer que cumplan una verdadera función social. Todos los archivos y ficheros de las antiguas organizaciones patronales, tales como los del Fomento del Trabajo Nacional, la Unión Industrial Metalúrgica, las distintas Cámaras Sindicales y aquellos otros de carácter mixto entre oficial y patronal, como los Comités algodonero, lanero y de la seda (con su Colegio Mayor este último), han de ser englobados en el futuro Instituto de Investigaciones Técnicas, asimismo los laboratorios como el titulado Acondicionamiento público de Sabadell y otro similar en Tarrasa dedicados a la industria textil; los de carácter oficial como el Laboratori General d'Assaigs, de la Generalidad, en cierto aspecto el Instituto Psico-técnico, y, en fin, todos cuantos puedan existir y que en estos momentos no citamos por no tener a mano los datos necesarios.

Con la fusión de todos ellos, y su mejor aprovechamiento; intensificando y ampliando su radio de acción, y poniéndolos a la libre disposición de los distintos Consejos Generales de Industria y del Consejo de Economía, éstos tendrían en su

mano la herramienta mejor para el cumplimiento de la misión que les está encomendada de ser los dirigentes de la economía catalana en todos sus múltiples aspectos y que completándose con la Caja de Crédito Industrial facilitaría el que la industria y el comercio, que hasta aquí han venido actuando de una manera caótica e irracional al servicio de los apetitos particularistas de distintos grupos capitalistas o de capitalistas aislados, se convertirían en un todo homogéneo, lógico y científico, al servicio exclusivo del pueblo, dando con ello un ejemplo al resto de España, e incluso a otros países, que verían en ello el mejor camino para la gradual implantación del socialismo.

ANTE LA PRÓXIMA REUNIÓN DEL PARLAMENTO CATALÁN

LA LEGISLACIÓN SOBRE COLECTIVIZACIONES

Parece que se va seriamente a la apertura del Parlamento Catalán y parece, asimismo, que una de las misiones principales que habrá de cumplir será la de convalidar los Decretos promulgados desde el 19 de julio hasta la fecha, entre los que destacan por su importancia el de Colectivizaciones y las demás disposiciones concordantes.

No entramos a discutir si es o no oportuna la convocatoria del Parlamento ni el grado de beligerancia que se puede conceder a sus miembros para tratar de la labor realizada desde el alzamiento, habida cuenta de que desde su elección han ocurrido en Cataluña cosas tan importantes como el 6 de octubre, el bienio negro, el 19 de febrero, el 19 de julio y toda una guerra y una revolución que van durando ya cerca de un año. No nos incumbe esta apreciación, que dejamos al criterio de cada lector.

Pero lo que si nos interesa y queremos tratar públicamente es la suerte que puedan correr las colectivizaciones hechas de acuerdo con el decreto de 24 de octubre, que fue el punto de coincidencia de todos los sectores, incluidos, naturalmente, la mayoría de partidos que tienen representación parlamentaria.

El decreto de Colectivizaciones no es una de las tantas leyes artificiales que se han promulgado en todos los tiempos, que,

por no contar con el ambiente propicio, sólo por la coacción del Poder público se han cumplido, o, lo que es peor, han pasado al panteón del olvido. Se trata, por el contrario, de una disposición que ha venido a dar estado legal a hechos producidos ya a raíz del alzamiento: los patronos, unos por complicados en aquel hecho, otros por miedo, abandonaron las industrias, y la clase obrera tuvo que hacerse cargo de la responsabilidad directiva de las mismas; de ahí las incautaciones, que fueron encauzadas por el decreto de 24 de octubre y perfeccionadas posteriormente por otras disposiciones complementarias.

Este fenómeno se produjo igualmente en toda la España republicana; véase, si no, lo dicho recientemente en su conferencia de Valencia por el ex-ministro de la C.N.T., compañero Peiró, pero sólo fue Cataluña la que cuidó de darle al hecho un cauce legal, evitando así, aunque desgraciadamente no en absoluto, las consecuencias de una situación esporádica de los distintos Comités de incautación.

Pues bien; si es que se cree imprescindible llevar todas estas realizaciones al refrendo del Parlamento, es justo que nos ocupemos del peligro que podría representar para las conquistas revolucionarias de la clase obrera en materia de colectivizaciones, la incompreensión de los diputados, la falta de fe en la clase obrera de una parte de los mismos de acuerdo con su ideología

política, o el haber vivido la experiencia colectivizadora a distancia, como ha sucedido con algunos.

Si no se trata más que de dar estado legal, de una manera formularia y para la galería, a lo legislado por decreto, bien está; pero si hay que enmendar o corregir, suprimir o añadir, tenemos nuestras dudas de que ello pueda realizarse a perfección por los diputados al Parlamento de Cataluña. Hay un organismo deliberante nacido al calor de la revolución, que por estar constituido por representantes de todos los sectores antifascistas, muchos de los cuales no tienen representación parlamentaria, puede abrogarse con justo título la representación del pueblo catalán, y que por haber parido el decreto de Colectivizaciones y demás disposiciones complementarias, y haber asistido a la dolorosa, pero interesante, experiencia de la puesta en práctica de las mismas, está doblemente capacitado para entender en el asunto. ¿Sería, por tanto, pedir mucho, el pedir que cuando llegue la ocasión de convalidar por parte del Parlamento la legislación sobre Colectivizaciones se procurara coordinar la actuación de éste con aquel Organismo, que no es otro que el Consejo de Economía de Cataluña? Ello podría representar una garantía para la clase obrera de que sus conquistas en este orden de cosas no habrían de ser tratadas con un criterio minimizador del espíritu que informó aquellas disposiciones legales.

Apèndix 3

Reproduïm de *Solidaridad Obrera*, òrgan de la Confederació Nacional del Treball a Barcelona, dels dies 5 i 19 de juny, 2 de juliol i 16 de setembre del 1938, els articles, publicats per l'autor de l'obra en defensa i glossa del Decret de Col·lectivitzacions, que havia començat a ésser atacat públicament fins per alguns sectors dels que intervingueren en la seva promulgació.

PROBLEMAS DE GUERRA Y DE RECONSTRUCCIÓN. HACIA UNA ECONOMÍA DIRIGIDA SIN RIGIDEZ ESTATAL

EL FRACASO DEL CAPITALISMO AUMENTA SU AGRESIVIDAD

Las características esenciales del capitalismo, cuyo cuerpo de doctrina es el viejo liberalismo económico, hijo de la Revolución que propugnó por los Derechos del Hombre, son la libertad de acción, la competencia comercial, la explotación del trabajo ajeno en beneficio propio y la conquista de nuevos mercados y de fuentes de primeras materias empleando, al efecto, toda clase de medios.

La libertad de acción no tiene para el Capitalismo más limitación que la impuesta por la concurrencia de otro sector capitalista, y la explotación del trabajo ajeno únicamente ha disminuido por el ascenso gradual de las conquistas sociales de la clase obrera.

La maquinaria, al facilitar al Capitalismo la posibilidad de obtener mayores beneficios, ha acelerado su ritmo, pasando a una etapa que se caracteriza por el aumento de las contradicciones propias del sistema capitalista.

En efecto, era preciso llegar al siglo xx para comprobar como, por un lado, existen masas enormes, compuestas por decenas de millones de parados, mientras que, por el otro, grandes cantidades de artículos alimenticios y de productos manufacturados son destruidos para evitar la desvalorización de los mismos y la ruina del Capitalismo.

La reacción natural contra este fracaso evidente del sistema capitalista se produce en los medios obreros en un sentido revolucionario y por la implantación del socialismo; y en los propios

medios capitalistas, por una tendencia centralizadora y absorbente que los lleva hacia la organización estatal de la dirección de la Economía atropellando muchos de los derechos adquiridos por los propios capitalistas; pero asegurándoles –y esto es lo esencial para ellos– la continuidad del sistema de privilegio, que se vería amenazado por el triunfo eventual de la clase trabajadora: es decir, deriva hacia el fascismo.

TENDENCIAS RESTRICTIVAS

Esta tendencia del Capitalismo empezó a manifestarse ya poco después de la Gran Guerra, por medio de medidas restrictivas dictadas por los diferentes Estados, que se traducían en altas tarifas aduaneras, control de divisas, etc.; pasó más tarde a la autarquía de los países totalitarios, a la Economía dirigida, iniciada en los Estados Unidos y otros países, y tuvo sus manifestaciones más agresivas en los “dumpings” hechos por Alemania, primero, y el Japón, más tarde, y por las guerras de conquista del Japón, de Italia, de Alemania, etc., que perseguían principalmente, y al margen de otros objetivos menos importantes, la colocación del sobrante de población metropolitana, la conquista de nuevos mercados para sus productos, la obtención de fuentes de primeras materias y el sostenimiento del sistema totalitario por el prestigio que pudieran obtener mediante un eventual triunfo guerrero.

Pero esta etapa superior del Capitalismo no es una solución más que para una pequeña minoría del mismo; es decir, para aquellos pequeños núcleos de grandes terratenientes, capitanes de industria y de grandes financieros, que tienen en sus manos la parte más importante de la riqueza de sus países respectivos. Pero el Capitalismo no acaba ahí, existe toda una gama de subclases capitalistas que, por un extremo, confunden sus intereses

con los de estos grupos privilegiados de que hablamos, y, por el otro, se confunden con los intereses de la clase obrera.

SÓLO EN RÉGIMEN SOCIALISTA PUEDE HABER ECONOMÍA DIRIGIDA

Y toda esta masa capitalista resulta perjudicada con la implantación de una economía dirigida, pues su base esencial, la piedra fundamental de su edificio económico, es precisamente la iniciativa privada, la libertad de acción; es decir, todos aquellos principios del viejo liberalismo económico que han de ser abandonados cuando se trata de la implantación de una Economía dirigida.

En efecto, la dirección de la Economía, con planes de producción y distribución preestablecidos, de acuerdo con las necesidades del consumo; la organización de la Industria y de la Agricultura, según las características naturales de cada país; el aprovechamiento de todas las ventajas que ofrece la maquinaria y la ciencia moderna, que todo esto es y significa una economía dirigida, sólo puede llevarse a cabo cuando el motor principal que mueve la producción deja de ser el interés privado para quedar subordinado al interés colectivo. Es decir, la Economía dirigida sólo puede tener éxito en un régimen socialista.

En Cataluña se ha querido hacer un ensayo de Economía dirigida en un régimen mixto de colectivismo y de propiedad privada y si de una parte se tropieza con los inconvenientes que acabamos de exponer en lo que se refiere a la Industria y al Comercio, que siguen en régimen capitalista, por la otra se cuenta con la ventaja que representa el que la parte más importante, más desarrollada de la industria, actúa en régimen colectivo, bajo la dirección de sus propios obreros.

Todo el edificio legislativo que se ha ido levantando alrededor del decreto de Colectivizaciones tiende precisamente a establecer las bases fundamentales de esta Economía dirigida, y los órganos rectores de la misma.

POR UNA ECONOMÍA RACIONAL, ASENTADA POR ORGANISMOS POPULARES

Nos imaginamos, en un futuro no lejano, la Economía catalana sujeta a un régimen y a un control científico, racional, libre de intereses bastardos, moviéndose únicamente por el interés colectivo, bajo el signo unificador del Consejo de Economía de Cataluña, a través de los diferentes Consejos Generales de Industria y con los medios económicos centralizados en la Caja de Crédito Industrial y Comercial; contando con la sólida base de las Organizaciones sindicales, habrían desaparecido las industrias parásitas, se habrían transformado las improductivas, se crearían nuevas fuentes de riqueza, dando a los trabajadores de Cataluña un nivel de vida superior al que hasta ahora han conocido, y haciendo posible que o bien por la competencia natural de la Industria y el Comercio colectivizados, o bien por el propio convencimiento, se absorbiera todo aquello que de interés privado queda aún en pie en Cataluña.

Una ventaja tiene todavía el sistema que se ha establecido en Cataluña, y es que los órganos dirigentes de la Economía, si han de ser regidos por el criterio con el cual fueron creados, no son organismos de Estado, no son máquinas burocráticas, sino que son organismos mixtos, que si bien están adscritos a la dirección de la cosa pública en el campo de la Economía, no tienen el envaramiento de los organismos del Estado, porque colaboran en ellos, de una manera directa y efectiva, las representaciones políticas y sindicales del Pueblo, las representaciones de las fuerzas económicas, representadas por las Empresas colectivizadas; es decir, se trata de organismos dinámicos, eficientes.

Todo esto ha sido posible gracias a la influencia ejercida en la vida pública catalana por la C.N.T., regida por hombres que si bien por sus postulados anarquistas son enemigos de la organización estatal, por actuar noblemente, reconociendo los imperativos de la guerra actual, saben adaptarse a la realidad y aceptar la parte de responsabilidad colectiva que les corresponde.

TEMAS ECONÓMICOS

EL CRÉDITO EN EL NUEVO RÉGIMEN COLECTIVO

EL PODER DE LAS FINANZAS

Decíamos hace un año en un órgano local: “Lo mismo en régimen capitalista que en el colectivista que se está estructurando, la Industria, el Comercio y la Agricultura no pueden vivir sin la institución del crédito, indispensable, dada la complejidad de la vida moderna, verdadera savia que alimenta el árbol de la Economía”.

Para tener una ligera idea de la importancia del crédito en el complejo económico, diremos únicamente que en Inglaterra y para el año 1933 se calculaba aproximadamente en 70 millones de libras la moneda de plata y cobre en circulación y en 470 millones los billetes, mientras que el volumen del crédito era de 1.800 millones de libras.

Los organismos específicos monopolizadores del crédito son los Bancos, y valiéndose del arma formidable que ello representa, no sólo mueven a su antojo todas las fuerzas productoras de la Sociedad, sino que someten a su capricho, lo mismo en régimen totalitario que en democracia, a los organismos de Gobierno.

Con la nacionalización pura y simple del Banco de España y de la Banca privada, hubiéramos tenido el camino expedito desde el primer momento, devolviendo a la Sociedad, representada por sus organismos oficiales, el privilegio de la emisión de la moneda, que nunca debió enajenarse, y el monopolio del crédito que de un lucro y una especulación hubiera pasado a ser un servicio prestado a la Sociedad, y más concretamente, a sus órganos productores.

EL CRÉDITO AL SERVICIO DE LA SOCIEDAD

No se hizo así, y ahora hay que buscar paliativos para compaginar la existencia de una parte de la industria y del Comercio

colectivizados, con la de una Banca en régimen de propiedad privada, y, por tanto, forzosamente enemiga de aquella.

A esto tiende precisamente en Cataluña la creación de la Caja de Crédito Industrial y Comercial, que ha de llevar una función esencialísima, indispensable, mejor, en el nuevo régimen de colectivizaciones: “La Caja de Crédito Industrial y Comercial –dice el preámbulo del decreto que dio vida a este organismo– tiene dos funciones precisas: la primera concentrar las utilidades que obtengan las Empresas acogidas al Decreto de Colectivizaciones, e invertirlas de acuerdo con las orientaciones emanadas del Consejo de Economía de Cataluña y de los Consejos Generales de Industria; y la segunda, facilitar sus servicios de banca y crédito a dichas empresas.

Podríamos aplicar un símil y decir que la función de la Caja de Crédito Industrial y Comercial sería la de actuar como un sistema de vasos comunicantes, con el cual compensar a las Empresas deficitarias con los beneficios de aquellas que los obtuvieran.

COORDINACIÓN ENTRE LAS EMPRESAS

Y ello es así, porque el espíritu del Decreto de Colectivizaciones y de todo el andamiaje jurídico establecido a su alrededor no es la creación de colectividades estancas, actuando por su única y exclusiva cuenta y con independencia de las demás, sino todo lo contrario: la creación de todo un sistema de coordinación y apoyo mutuo entre las diferentes empresas, que vendrían a ser como las diversas células del organismo económico de la Sociedad y actuarían con una finalidad común a todas ellas.

Aparte de estas dos funciones esenciales y permanentes de la Caja de Crédito Industrial y Comercial, por las disposiciones transitorias primera y tercera del decreto que le dio vida, tiene otras dos muy interesantes.

La de emitir cédulas de amortización periódica, con las cuales pagar las indemnizaciones reconocidas por el decreto de Colectivizaciones a las aportaciones de capital extranjero en

Empresas actualmente colectivizadas, las aportaciones de capital pertenecientes a instituciones populares de ahorro y préstamo y establecimientos de crédito, y la correspondiente a particulares en aquellos casos previstos por el artículo 39 del decreto de referencia, o sea a las Empresas de menos de 50 obreros en 19 de julio de 1936, consideradas, por tanto, como pequeña industria.

Y la de liquidar las cuentas de la Oficina Reguladora de Pago de Salarios, entidad que, en los diez primeros meses de su existencia, había invertido 88 millones de pesetas en pago de salarios no devengados a los obreros de las industrias afectadas por la contracción económica, consecuencia de la guerra.

Por todo lo expuesto, creemos haber demostrado que en interés del afianzamiento del nuevo régimen de Colectivizaciones, todos los obreros de Cataluña han de procurar prestar el máximo calor y apoyo dentro de sus Empresas respectivas, a la Caja de Crédito Industrial y Comercial, a fin de contrarrestar la opinión simplista de los que creen que este organismo sólo sirve para resartarles a ellos la mitad de los beneficios producto de su trabajo, y, en cambio, en régimen capitalista admitían como normal que el patrono absorbiera la totalidad de estos beneficios.

LA NUEVA ESTRUCTURACIÓN JURÍDICO-ECONÓMICA

EL CONTROL DE LA CLASE OBRERA SOBRE LA MISMA

El capitalismo ha tenido siempre buen cuidado de evitar el acceso de la clase obrera a los estadios superiores de la cultura, por cuanto manteniéndola en estado de incultura constante podía seguir disfrutando de las ventajas inherentes a una clase privilegiada. A lo sumo lo que hacía el capitalismo era facilitar el acceso a los puestos superiores de la técnica industrial a una minoría de obreros privilegiados que, sobornados con una mejor retribución que la de sus compañeros de trabajo, iban divorciándose poco a poco de la masa, hasta convertirse en servidores incondicionales de los intereses patronales.

Como reacción natural contra este estado de cosas, el proletariado, que intuitivamente sabía que para llegar a la obtención de sus reivindicaciones económicas necesitaba un grado de cultura general y técnica que no poseía, venía luchando para la obtención para su clase del derecho a ocupar cargos de responsabilidad directiva en los negocios públicos y en los órganos de producción, en el terreno de la economía. El 19 de julio, que tantos moldes rompió y tantos prejuicios esfumó, acabó también con el criterio generalmente establecido de la incapacidad de la clase trabajadora para regir sus propios destinos, colocó a ésta en el primer plano de la vida pública y a nadie se le ocurrió oponerse a que los trabajadores, individual o colectivamente considerados, ocuparan los puestos directivos en el terreno político, y más concretamente en la dirección de la economía general del país y particular de las empresas.

El Decreto de Colectivizaciones, verdadera llave maestra de la nueva estructuración jurídico-económica de Cataluña, consagró de una manera definitiva el derecho de la clase obrera a la dirección de la economía. Así vemos cómo es a la asamblea de los trabajadores a la que se concede, en determinadas circunstancias, la facultad de decidir el régimen económico futuro de su propia empresa; cómo en las colectivizadas radica en la asamblea general el derecho de elegir aquellos compañeros de trabajo que han de ostentar la dirección y representación de la misma; cómo en las empresas que siguen en régimen de propiedad privada se les reconoce asimismo la facultad de nombrar el Comité de Control y de establecer en cierta manera el alcance que ha de tener el ejercicio de este control; cómo hasta el cargo de interventor de la Generalidad, que es de nombramiento del consejero de Economía, ha de ser propuesto por la asamblea de los trabajadores; y cómo, finalmente, es en esta asamblea donde radica la facultad de examinar el resultado de los ejercicios económicos y de dar aplicación a una parte de los beneficios.

Todo ello obedece a una concepción ampliamente democrática de los derechos de los trabajadores, hija de la fe en los destinos a que están llamados como clase en un futuro no lejano, del cual la experiencia que estamos viviendo no es más que el prólogo.

El Estado ha sido combatido siempre por los dos grandes sectores del proletariado, anarquistas y marxistas, por entender que no era más que la expresión orgánica del predominio político y económico del capitalismo, el cual, en un régimen definitivamente socialista, en el que las diferencias de clase hubieran desaparecido, perdería, por lo mismo su razón de ser, para convertirse simplemente en el organismo administrativo de los intereses comunes de la sociedad.

En lo que afecta a la dirección de la economía industrial, Cataluña se ha dado una organización que empieza a tener esas características que anhelamos ver convertidas en realidad para el conjunto de los órganos del Estado. En efecto, existe en ella una intervención directa y que puede ser decisiva por parte de la clase obrera. El mismo espíritu democrático, basado en la confianza que los destinos del proletariado inspiran a sus promotores, ha hecho que los organismos llamados a regir la economía catalana puedan ser ampliamente influidos por los obreros desde sus organismos políticos y sindicales por un lado, y desde los propios lugares de trabajo por otro, haciendo que pierdan así el carácter típico que hemos dado en atribuir a los órganos actuales del Estado.

Veamos, si no: el Consejo de Economía de Cataluña, que es el organismo que está llamado a ser el aglutinante de los órganos encargados de la dirección de cada una de las industrias catalanas, coordinando sus esfuerzos para que la visión particularista de cada uno no vaya en perjuicio de los demás, y sea únicamente el interés colectivo de toda la economía catalana el que predomine, tiene una mayoría de representantes obreros que se descompone en tres de ellos por cada una de las dos centrales sindicales, y en dos por cada uno de los organismos F.A.I. y P.S.U. De la vigilancia constante de estos representantes obreros, del interés que demuestren en anteponer los intereses genéricos de toda la clase obrera a los particulares de una fracción de la misma, depende en gran parte el éxito de la labor encomendada al Consejo de Economía y que éste no pueda desviarse de su misión específica.

En los Consejos Generales de Industria, que dentro de los límites de cada una de éstas tiene la máxima responsabilidad directiva, existe también una absoluta mayoría de representan-

tes obreros, puesto que están compuestos por cuatro representantes de cada una de las sindicales, y por otros cuatro que, representando directamente a los consejos de las empresas colectivizadas de la industria de que se trate, tienen la doble cualidad de representantes de los obreros agrupados en los lugares de trabajo y de mejor conocedores de los problemas propios de su industria. Existen, además, unos organismos llamados Federaciones Económicas de Industria, que engloban dentro de cada industria las empresas, colectivizadas o no, dedicadas a una especialidad determinada de la industria, según clasificaciones preestablecidas por los técnicos, en las cuales las empresas que aún continúan en régimen de propiedad privada no tienen más que voz, y los patronos de las mismas no pueden tener representantes en los órganos directivos de las Federaciones Económicas. Finalmente, en la Caja de Crédito Industrial y Comercial, de cuya finalidad hemos tratado ya en estas mismas columnas, a pesar de su carácter exclusivamente técnico, también la clase obrera ejerce su control por medio de un representante de los obreros bancarios de cada una de las centrales sindicales, y por medio de cuatro representantes de los Consejos Generales de Industria, dos de los cuales por lo menos habrán de ser de los que en aquellos organismos representen a los consejos de las empresas colectivizadas.

Por primera vez en la historia del movimiento obrero catalán, éste cuenta con una influencia real y positiva sobre todos los órganos rectores de la economía, reconocida por las leyes que todos han de acatar, desde el primer magistrado de Cataluña hasta el último ciudadano. Por lo tanto, de la clase obrera depende, en primer término, que la experiencia que estamos viviendo con el nuevo orden jurídico-económico sea un éxito o un fracaso. Es a la clase obrera y principalmente a sus organismos sindicales y políticos, a quien compete velar por la conservación de los nuevos organismos económicos y de los principios en que los mismos han sido inspirados, en espera de que una vez obtenida la victoria sobre el fascismo, se les pueda impulsar y convertirlos en la palanca formidable que pueden ser para el resurgimiento del potencial económico de Cataluña, al servicio, no de las plutocracias anteriores, sino de la clase obrera que en el porvenir ha de ser la única clase existente.

LA CONCENTRACIÓN INDUSTRIAL EN EL NUEVO RÉGIMEN JURÍDICO-ECONÓMICO

Una de las más destacadas características de la Economía catalana era la multitud de pequeñas industrias y comercios que en régimen de explotación familiar unas veces, las menos, y otras ocupando un reducido número de asalariados, daban un contingente de producción industrial muy considerable.

La consecuencia inmediata de este hecho era la imposibilidad, por parte de las organizaciones obreras, de velar por el cumplimiento de aquellas mejoras sociales que a través de muchos años de lucha se habían obtenido; siempre escapaban al cumplimiento de las bases de trabajo núcleos importantes de trabajadores, que por estar al servicio de pequeñas empresas, cuyas posibilidades económicas eran menguadas, ante el temor de quedar sin trabajo si pretendían la aplicación de las mejoras obtenidas, se resignaban a vivir en condiciones de inferioridad con relación a sus compañeros de oficio.

En todos los ramos se conocía este desperdigamiento industrial; pero principalmente en la industria textil, que era la más importante de Cataluña (180.000 obreros vivían de ella), en que se traducía por el llamado "treball a mans", que consistía en la explotación por parte del capitalista, de uno o varios pequeños industriales, generalmente en la montaña, los cuales, a su vez, hacían objeto de una explotación peor a sus obreros. Otro aspecto similar se daba en la Industria del Vestir con el trabajo a domicilio, en que, para sacarse un jornal ínfimo, tenían las obreras que trabajar jornadas agotadoras, expuestas, además, a periódicas temporadas de paro forzoso.

Como reacción natural a este estado de cosas, que en menor escala se daban en todas las industrias, fue anidando cada vez más en la conciencia de los obreros que era preciso tender a la desaparición de estas formas de explotación industrial, y en general a la desaparición de la pequeña industria, para que las docenas de millares de obreros ocupados en ella pudieran llegar a un nivel de vida igual al de los demás obreros de las mismas industrias.

Una de tantas consecuencias que trajo la sublevación fascista del 19 de julio fue la fulminante desaparición del trabajo a

domicilio, impuesto por las organizaciones obreras, que en aquellos primeros momentos dictaban su ley sin sujeción a otros poderes, la fusión de multitud de pequeñas industrias de un mismo oficio, etc.

El Decreto de Colectivizaciones, que vino a recoger las ansias populares y a encauzar dentro del marco de las leyes lo que la clase obrera había ya convertido en realidad, decía en su parte expositiva que el Consejo de Economía quedaba encargado del estudio de las normas básicas para agrupar la industria en grandes concentraciones, recogía esta misma aspiración en su articulado (arts. 29, 30 y 31), y finalmente en su último artículo venía a reconocer y a dar estado legal a todas las Colectivizaciones de pequeñas industrias que hubieran sido hechas desde el 19 de julio hasta el 24 de octubre, fecha de la promulgación del decreto de referencia.

Más tarde, el 28 de noviembre de 1936, se publicaba una Orden dando normas para la legalización de los agrupamientos industriales; un Decreto de 26 de diciembre estableciendo las clasificaciones industriales a que deberían adaptarse los agrupamientos, y sendas resoluciones del Consejo de Economía, por la primera de las cuales (9 de noviembre de aquel mismo año) se reconocía a los obreros que habían trabajado a domicilio y a destajo y que posteriormente habían pasado a ser considerados fijos, los mismos derechos que a los que ya lo eran con anterioridad, y por la segunda de dichas resoluciones, adoptada por el Consejo de Economía el día 11 de junio de 1937, se hacía extensivo el derecho a una indemnización a los propietarios de pequeñas industrias colectivizadas, a los que lo fueran después de la publicación del Decreto de Colectivizaciones, ampliando así el art. 39 del mismo y dando estado legal a estas Colectivizaciones.

Más recientemente esta tendencia ha tenido otras dos manifestaciones: el Decreto de 21 de abril de este año, que regula la forma de acoplar las empresas de la industria textil que venían "trabajando a mano" en las empresas que les proporcionaban el trabajo, y el día 22 de julio último, que, con efectos retroactivos al 19 de julio de 1936, legaliza también la incorporación a las empresas de la Industria del Vestir de los obreros que trabajaban a destajo en su propio domicilio.

De manera que, siguiendo la orientación marcada por la clase obrera desde el primer día, el Consejo de Economía de Cataluña, síntesis de todas las fracciones antifascistas, que es quien ha ido elaborando todo el armazón jurídico que, teniendo como fundamento el Decreto de Colectivizaciones, había de encuadrar en la legalidad las realizaciones y las aspiraciones de aquella, ha tendido a la concentración de la pequeña industria, creando o tendiendo a crear grandes empresas, que una vez acabada la guerra y cuando los hombres puedan dedicarse a la reconstrucción pacífica de la Economía del país han de servir

para posibilitar un mayor progreso industrial con un mínimo de explotación del trabajo, creando un nivel de vida superior para la clase obrera.

Con ello unos y otros no han hecho más que dar por buena la teoría de Marx según la cual la concentración industrial es un primer paso obligado para el establecimiento del Socialismo. He ahí un aspecto del espíritu que se contiene en la nueva legislación jurídico-económica de Cataluña que nos interesaba dejar sentado.

Apèndix 4

Informe dels representants de la C.N.T. i de la F.A.I. en el Consell d'Economia de Catalunya referent al projecte de Decret possibilitant que les empreses col·lectivitzades puguin esdevenir cooperatives de producció i treball (Projecte nº 334).

El Decret de Col·lectivitzacions i Control Obrer del 24 d'octubre del 1936, fill de l'esperit de transigència de tots els sectors antifeixistes representats en aquella època en el Consell d'Economia de Catalunya, que venia a recollir i a donar estat legal a allò que la classe treballadora havia fet espontàniament arran de l'aixecament del 19 de juliol del 1936, com una reacció natural contra aquell i en compliment del que sempre ha estat aspiració unànime dels sectors proletaris més conscients, ha vingut sofrint, a través dels dos anys de vigència que té, reiterats i intensos atacs de tota mena, dels quals, però, ens referirem únicament als que s'han plantejat d'una manera oficial al propi Consell d'Economia.

Primer foren els escrits d'oposició al projecte de Decret que regula la personalitat jurídica de les empreses col·lectivitzades, plantejat en el si del Govern de la Generalitat de Catalunya, que mereixeren una rèplica del llavors conseller d'Economia en lletres 21 de maig del 1937, adreçada a tots els membres del Govern; en aqueix escrit d'oposició al que després fou Decret de 25 de maig del 1937, regulant la inscripció de les empreses col·lectivitzades en el Registre Mercantil es feien afirmacions tan greus com la de que el Decret de 24 d'octubre del 1936 "va ésser dictat sense competència de la Generalitat" i en un altre lloc es deia "que la qüestió de fons que planteja l'esmentat Decret (el d'inscripció en el Registre Mercantil) es inconstitucional" i en ambdós escrits es proposava que la Generalitat demanés al Govern de la República que fos ell qui legislés amb referència a les col·lectivitzacions.

En el mes de desembre del propi any 1937 es proposà al Consell d'Economia un Decret regulant les indemnitzacions als antics propietaris d'empreses col·lectivitzades, en el qual s'afirmava "que les col·lectivitzacions tenien un cert caire de definitives", "que el Govern esperava el moment oportú per a l'expro-

piació definitiva", "que aquesta obeïa a necessitats d'Ordre Públic i de guerra", "i que el dia que s'haguessin fet efectives les indemnitzacions cessaria automàticament l'ocupació temporal de les empreses". En aqueix projecte de Decret s'assentava per primera vegada el criteri que està en pugna amb el sustentat pel Decret de Col·lectivitzacions, com es demostrà en el si de la Comissió nomenada per discutir aquell projecte de Decret, la qual no s'ha tornat a reunir.

Més recentment, per part de la representació d'Acció Catalana Republicana, s'ha produït un nou atac a fons amb la presentació de sengles projectes de Decret per mitjà dels quals es volia donar entrada als Consells Generals d'Indústria i al Consell d'Economia de Catalunya a representacions d'organitzacions patronals de les quals no s'havia parlat més d'ençà del 19 de juliol, però que havien estat reconstruïdes amb el nom de G.E.P.C.I. i Unió de Menestrals pel Partit Socialista d'una banda i pel Partit d'Esquerra de l'altra, amb finalitats exclusivament de captació política. L'altre projecte presentat i encara pendent de discussió en el si del Consell d'Economia és el que estableix noves fórmules de tramitació dels Agrupaments Industrials que acollint-se al Decret de Col·lectivitzacions i altres disposicions complementàries d'aquell s'han establert a Catalunya, la majoria dels quals, però, no tenen encara vida legal per portar més d'un any estancats en el Govern de la Generalitat els respectius Decrets de creació. En aqueix projecte es torna a plantejar el problema de les indemnitzacions a tots els antics patrons; s'estableixen una sèrie d'interferències d'organismes judicials i estatals que farien pràcticament impossible la tramitació dels Agrupaments; la teoria de la prèvia comprovació d'un sentit d'eficàcia en la vida econòmica dels esmentats Agrupaments; i la possibilitat del retorn de les empreses als seus antics patrons o de la constitució amb les mateixes de cooperatives de treball.

Paral·lelament s'han produït diversos fets, que, en funció uns dels altres, tendeixen, sembla, a crear l'ambient propici a una posterior anul·lació total del Decret de Col·lectivitzacions.

Els diversos organismes dependents de l'Estat, si bé quan es tractava de la política fiscal d'aquell donaven bel·ligerància a les empreses col·lectivitzades, com per exemple amb el Decret de la Presidència del Consell de Ministres del 2 de setembre del 1937, venien procedint a una sèrie de petits atacs parcials, encoberts, contra la nova modalitat jurídica establerta a Catalunya, tendents tots ells al desprestigi del bon sistema i la creació de múltiples dificultats d'ordre moral i fiscal de les quals en el Consell d'Economia de Catalunya s'ha tingut reiteradament coneixement però que, per estimar sens dubte que no era oportú d'establir conflictes jurisdiccionals amb el Govern Central, no ha plantejat d'una manera oficial.

Com a conseqüència de la reorganització del Consell de Treball del Govern de la República, es plantejà la qüestió de la representació en aquell de les empreses col·lectivitzades, i prenent peu d'això sortí a la llum pública la divergència de criteri entre els representants de la C.N.T. i de la U.G.T. en l'esmentat Consell, fent-se per part de la d'aquest darrer organisme l'afirmació contundent que les noves modalitats d'organització industrial i agrícoles que s'havien adoptat després del 19 de juliol s'havien de transformar en el sentit d'una estatització dels béns dels antics posseïdors expropiats, i anul·lar, per tant, l'administració directa d'aqueixos béns portada a terme pels mateixos obrers afectats; la qual cosa venia a fer reviure la teoria de la nacionalització sustentada pels sectors marxistes espanyols en lloc de la col·lectivització que s'havia aplicat a Catalunya.

Diversos actes públics de representants significats del P.S.U.C. propugnats per la transformació de les empreses col·lectivitzades en Cooperatives de Treball, els acords presos per Acció Catalana en igual sentit i reiterant una vegada més la qüestió de les indemnitzacions a tots els antics patrons col·lectivitzats.

Però la culminació de tots els atacs contra el nou règim de col·lectivitzacions ha estat la presentació del projecte de Decret possibilitant la transformació en Cooperatives de Treball de les empreses col·lectivitzades. Per la seva importància, aqueix pro-

jecte de Decret mereix un acurat estudi, tota vegada que si bé sembla que únicament ve a reconèixer el dret dels obrers d'una empresa col·lectivitzada a adaptar-se a la Llei de Bases de la Cooperació en lloc del Decret de Col·lectivitzacions, de fet es tracta de la transformació total i absoluta del concepte tingut d'ençà del 19 de juliol del que havia d'ésser la nova organització econòmica a Catalunya. És per això que sotmetrem a una anàlisi minuciosa i abarçant els diversos aspectes que se'n deriven, la presentació del projecte de Decret de referència. El Decret de Col·lectivitzacions no sols representa una punició contra els patrons directa o indirectament complicats en l'aixecament feixista del 19 de juliol, com hi ha hagut molt d'interès a remarcar, sinó també la plasmació d'aquells anhels seculars de la classe treballadora, tendents tots ells, fos quina fos l'escola social a la qual estiguessin adscrits, a l'eliminació de la propietat privada dels mitjans de producció i de canvi, substituint-la per una fórmula de propietat col·lectiva que ultrapassa els rengles dels propis obrers interessats en cada empresa i abarca la col·lectivització en el seu aspecte totalitari, o sigui del país en general.

Però per damunt de tot això significa encara un assaig de l'economia catalana sota fórmules noves que no són ben bé ni allò preconitzat pels estaments anarquistes, ni tampoc l'organització estatal propugnada pel sector marxista de la classe obrera. És un sistema mixt on la propietat no és ni dels patrons, ni dels obrers, ni de l'Estat. En efecte, es tracta d'un assaig d'economia dirigida pels propis elements que intervenen en cada branca industrial; té ensems avantatges propis de la centralització, però també la flexibilitat necessària per a defugir tots els inconvenients d'aquella mateixa centralització posada en mans de l'Estat.

És per això que es bastí, a l'escalf del Decret de Col·lectivitzacions, tota una organització directiva de l'economia del país basada principalment en els Consells Generals d'Indústria i en el propi Consell d'Economia de Catalunya, que havien d'ésser les màximes autoritats dintre de cada branca industrial els primers, i en el conjunt de l'economia del país el segon, i no pas simples òrgans assessors, com més tard els han volguts presentar; sols cal repassar a l'efecte el Capítol IV del Decret de Col·lectivitzacions i el de creació dels Consells Generals d'Indústria.

Aquests organismes, per manament de la Llei que el poble català es volgué donar, amb l'aquiescència de tots els sectors polítics i sindicals antifeixistes, tenen poder executiu, però aquest poder executiu no deriva del fet d'ésser organismes de l'Estat (que al seu torn ho és sempre de la classe dominant), sinó que és per la seva pròpia estructuració una Autoritat delegada de baix a dalt i té, per tant, un ampli sentit democràtic, com s'escau a l'esperit de Catalunya, i és per això que els obrers com a tals hi estan representats per mitjà de les seves centrals sindicals, i considerats com a productors d'un ram industrial determinat per delegacions directes dels Consells d'Empresa del mateix ram, conjuntament tots ells amb representacions tècniques, que per ésser filles del Consell d'Economia, en el qual també hi ha representacions de tots els estaments polítics i sindicals de la classe obrera i de la petita burgesia –única que el Decret de Col·lectivitzacions convenia a respectar en determinades condicions– ofereixen les màximes garanties d'imparcialitat i d'eficiència.

Contràriament, si acceptem el projecte de Decret que estem comentant ens trobarem que totes les empreses col·lectivitzades que esdevinguin cooperatives de treball perdran contacte amb el Consell d'Economia, estaran subordinades principalment al Consell Superior de la Cooperació i com a conseqüència es produirà una dualitat d'actuació entre les d'un i altre Consell; però, el que és pitjor encara, pel fet que el Consell Superior de la Cooperació no té pas, ni per la seva constitució, ni per les Delegacions que el formen, ni per la seva trajectòria anterior al 19 de juliol, el caràcter d'organisme rector de l'economia del país –doncs per l'article 29 de la Llei de Bases de la Cooperació sols se li assigna el caràcter d'organisme consultiu dels diversos Departaments de la Generalitat i aquell altre que es deriva dels articles 30, 36 i concordants del propi text legal i que pot ésser assimilat al que amb referència a les empreses col·lectivitzades tenen la Secció VI de la Direcció General d'Indústria i el Negociat de Legalitzacions, però mai el d'orientador de l'economia de cada empresa, ni de cada ram industrial, ni molt menys de tota l'economia de Catalunya–, aquelles empreses, diem, continuaran treballant d'una manera caòtica cada una per si, establint competències entre elles i entre cada estament indus-

trial, i retornaran, per tant, a allò que hom havia volgut abolir després del 19 de juliol i que es la característica més acurada del règim capitalista, o sigui l'esperit egoista i particularista que sols veu en el propi benefici el motiu de la seva actuació, en convertir-se en departaments estancs es desentenen de tota solidaritat industrial amb les demés empreses de la pròpia indústria i sobretot de l'economia general de Catalunya.

En el Consell d'Economia la classe obrera està representada de dues maneres: per mitjà de les seves organitzacions sindicals, per tal com no tots els obrers tenen una consciència de classe prou acusada i és sols a aquests on pertanyen sense que se'ls exigeixi altra condició que la d'ésser elements productors, i d'altra banda per organitzacions polítiques de la classe treballadora (P.S.U., F.A.I.), en les quals s'apleguen aquelles minories del proletariat que no sols s'agrupen per a la defensa dels seus interessos de productors, com en els sindicats, sinó també per lluitar per una societat de la qual s'hagin bandejat tots els interessos privats substituint-los pels de caràcter col·lectiu; i finalment hi ha també sengles representacions dels diversos sectors republicans de la petita burgesia i d'aquella part de classe obrera que encara no ha arribat a destriar la pròpia actuació de la dels estaments capitalistes; i això no es pas per casualitat que s'ha produït, sinó perquè després del 19 de juliol eren les úniques organitzacions que quedaren en peu, perquè eren les úniques que representaven quelcom viu en l'ànima col·lectiva de Catalunya.

Contràriament, en el Consell Superior de la Cooperació, la classe obrera no hi té representació ni com a tal per mitjà dels seus sindicats ni com a sector predominant en la política del país, per mitjà dels seus partits de classe. Tampoc no hi ha representacions tècniques que puguin donar a aquell organisme major garantia d'eficiència en la direcció de les empreses que li estan sotmeses, i, per tant, podem fer l'afirmació que la constitució d'aquell no respon pas a l'esperit predominant a Catalunya després del 19 de juliol.

No és pas per pura casualitat ni per un excessiu amor a les concepcions cooperativistes que hom proposa la conversió de les empreses col·lectivitzades en cooperatives de treball; cal suposar que això obeeix a pressions exteriors en el triple significat de pressió estrangera, de pressió del Govern de la República, i de

pressió d'elements o estaments oficials aliens al Consell d'Economia de Catalunya. ¿És que es tracta de preparar el terreny per a una ulterior anul·lació del Decret de Col·lectivitzacions? Cal dir-ho clar, i si pesant totes les circumstàncies de la política nacional i internacional, i les que es deriven de la guerra que estem sostenint, s'arriba a la conclusió que cal efectivament coronar tot el seguit de concessions ja fetes en el transcurs d'un any i mig, amb la concessió màxima que pot fer la classe treballadora, o sigui l'anul·lació del Decret que representa la concreció de totes les aspiracions que havien acariciat fins al 19 de juliol, anem a crear les condicions precises per a salvar del naufragi tot allò que sigui possible de les conquestes obtingudes pels obrers de Catalunya; i hom entén al respecte que el primer que caldria fer perquè és el que possibilita la continuació de l'esperit d'organització de l'economia dirigida en benefici col·lectiu, que informà tota la legislació del 19 de juliol fins avui, és la fusió en un de sol dels Consells d'Economia i Superior de la Cooperació, la incorporació de les Cooperatives de Treball el mateix les de nova creació que les que ja existien abans a les Federacions Econòmiques i als Consells Generals d'Indústria en les mateixes condicions en què hi estan avui les empreses col·lectivitzades, modifiquem la Llei de Bases de la Cooperació en el sentit de treure aquestes, o almenys les de producció i treball, de la influència de les seves Federacions específiques, tal com s'ha maldat per treure les empreses col·lectivitzades de la influència dels Sindicats, d'adaptar el repartiment de beneficis al que preceptua el Decret de Col·lectivitzacions i els seus complementaris, d'haver-hi un Interventor de la Generalitat i d'abolir els privilegis tributaris de què gaudeixen les Cooperatives, i finalment, diem, no que els obrers podran adaptar la forma d'empresa cooperativista, sinó que hauran de convertir en cooperatives les empreses col·lectivitzades, dient-los clarament que d'això pot dependre el triomf en la guerra i la consolidació de les conquestes socials obtingudes. Tot el que no sigui obrar d'una manera clara i de cara al poble no correspon a la manera noble i oberta com aquest s'ha vingut produint d'ençà del 19 de juliol.

Però hem dit ja, en ocasió de la rèplica al projecte del representant d'Acció Catalana Republicana sobre Agrupaments Industrials, que no podia posar-se en un pla d'igualtat a les

empreses col·lectivitzades i a les cooperatives de treball per tal com obeïen a principis completament distints. El Decret de Col·lectivitzacions no era fill de cap ideologia determinada, ja que fou el punt de transacció entre tres tendències ben definides: la marxista centralitzadora, l'anarcosindicalista federativa i la de la petita burgesia, que recabà i obtingué el respecte a la mateixa; el camp, doncs, quedà lliure i no calia torçar cap convicció arrelada; però el moviment cooperatiu té un cos de doctrina acceptat universalment que es distingeix principalment per la lliure iniciativa de constitució de les entitats que s'hi adapten, iniciativa que no pot ésser més que filla d'un profund i arrelat convenciment, que es tradueix en aportacions econòmiques iguals per part de tots els socis i en la defensa de la més absoluta autonomia envers els organismes públics; en el criteri que els únics interessos a tenir en compte són els dels consumidors, als quals ha de revertir el benefici o excés de percepció obtingut; de la qual cosa lògicament es desprèn que les úniques cooperatives de treball que efectivament responen a l'ideal cooperativista són les de segon grau, creades i finançades per les de consum que absorbeixen la seva producció. Hom creu, per tant, que tot el que sigui imposar la creació de cooperatives, o crear-les d'una manera artificial a base d'heretar l'economia d'empreses ja existents sota una altra forma jurídica, és fer un mal servei als ideals cooperativistes que no podrà pas ésser agraït pels seus propugadors que no siguin dels de l'última fornada.

Altre punt a remarcar és el fer reviure una vegada més en aquest projecte de Decret el principi de la indemnització als antics propietaris de les empreses sense distinció ni categoria, cosa que ja fou també contestada en ocasió de la presentació del projecte de Decret sobre indemnitzacions, deixant ben assentat llavors que era apartar-se de la lletra i de l'esperit del Decret de Col·lectivitzacions en voler fer extensiva aquesta indemnització als propietaris de les empreses que per manament d'aquest text legal esdevenien forçosament col·lectivitzades, i hem de fer l'afirmació rotunda que, si totes les empreses col·lectivitzades han d'indemnitzar totalment el capital dels antics patrons, quedaran esterilitzades en llur actuació i se'ls barrarà el camí perquè puguin continuar desenrotllant-se. No hi ha en la història cap cas d'expropiació de cap estament ni classe social produït per

convulsions populars que ens pugui oferir un exemple d'indemnització als antics posseïdors dels béns expropiats, i no era pas aquest tampoc l'esperit que animà els redactors del Decret de Col·lectivitzacions quan en el seu articulat establia categories de capitals a indemnitzar i deixava al marge de les mateixes els casos de capitals dels titulars del negoci que no estiguessin compresos en la categoria de petits industrials, i encara, a aquests darrers, se'ls reconeixia el dret a la indemnització a condició que havien de produir la reclamació oportuna dintre dels 30 dies següents a la promulgació del propi Decret.

Un dels principals arguments que s'empren per a combatre el Decret de Col·lectivitzacions i la resta de legislació que s'ha anat creant al voltant seu és que aquell no encaixa dins de les Lleis constitucionals de la República espanyola, com si fos possible que una revolució es fes mai d'acord amb la Llei establerta abans que es produís.

Aqueix mateix criteri de respecte a la legislació anterior al 19 de juliol fou el que originà que el Consell d'Economia de Catalunya encara no hagi pres cap acord amb referència a una proposta que se li presentà en els primers mesos de l'any 1937 de modificació de la Llei de Bases de la Cooperació, i principalment dels seus articles 57 i següents que estableixen les exempcions tributàries de què han de gaudir les cooperatives classificades com a populars. S'argumentà llavors que la Llei de Bases de la Cooperació sols podria ésser modificada pel propi Parlament que la promulgà, però mai per mitjà d'un Decret del Govern.

En efecte, l'article 61 de la Llei de Bases de la Cooperació que diu "les entitats acollides a aquesta Llei només es consideraran afectades per les Lleis que en l'esdevenidor dicti el Parlament de Catalunya..." sembla que vulgui dir que ningú, fora d'aquell organisme legislatiu, pot modificar les normes legals a les quals estan subjectes les cooperatives de tota mena. Topem, per tant, amb aqueix obstacle d'ordre legal quan ens posem a judicar el projecte de Decret possibilitant que les col·lectivitats puguin esdevenir cooperatives de Producció i Treball, en diversos articles que anirem assenyalant en els quals s'estableixen principis que representen modificacions substancials de la Llei de Bases de la Cooperació.

L'article primer del Decret que comentem fa extensius els preceptos d'aquest a qualsevol empresa col·lectivitzada que tin-

gui mes de vuit obrers. Entenem que com a màxima concessió podria concedir-se el dret a la transformació jurídica de l'empresa a aquelles que han estat col·lectivitzades no pas d'una manera obligatòria per ultrapassar de 100 els seus obrers, sinó aquelles altres la col·lectivització de les quals era potestativa. Ja fos per les tres quartes parts dels treballadors o per acord entre aquests i el seu patró.

L'article segon estableix com a condició precisa l'acord de la majoria dels obrers d'una empresa. Entenem que si per a col·lectivitzar una empresa de més de 50 obrers es requereix la votació favorable de les tres quartes parts d'aquells per tal com hom creu, i creu bé, que assolir la majoria d'un vot pot ésser moltes vegades fill de determinades maniobres per part dels interessats, el mínim de garantia que caldria per a la transformació jurídica de l'empresa hauria d'ésser també la votació favorable de les tres quartes parts dels seus components, entenent sempre, doncs aquest ha estat el criteri sentat pel Consell d'Economia, que sols tindran dret a prendre part en aquesta votació aquells obrers que d'una manera efectiva formen part de la plantilla de les empreses, o sigui amb exclusió dels que per circumstàncies especials hi treballen d'una manera accidental.

Els articles 6 al 10 del projecte de Decret tantes vegades esmentat sembla que tendeixen a fer reviure aquell altre projecte que hom considera ja liquidat definitivament, de creació d'empreses limitades de la Generalitat; podem, doncs, repetir els arguments que es feren llavors al respecte, però a més hem d'assenyalar la contradicció amb què es troben aquests articles amb el darrer paràgraf de la base IV de l'article primer de la Llei de Bases de la Cooperació, que diu: "No poden haver-hi accions preferents ni parts de fundador ni cap combinació que tendeixi a assegurar privilegis o avantatges a determinades persones o socis essent nul tot acte o acord contrari a aquesta disposició".

A major abundament, assenyalarem, la contradicció de l'article 7.é del projecte de Decret que estableix el préstec de la Caixa de Crèdit a les Cooperatives que s'hi hagin acollit fet d'una manera automàtica, amb l'article 41 de la Llei de Bases esmentada que estableix com a condició precisa perquè els organismes de crèdit dependents de la Generalitat puguin atorgar préstecs a les Cooperatives "que la Societat sol·licitant porti almenys un any de funcionament normal". En el nou projecte

es diu que el crèdit que la Caixa de Crèdit Industrial i Comercial ha d'obrir automàticament a les entitats que s'hi acullin, serà equivalent com a màxim al capital que resulti de l'inventari-balanc presentat. L'article 40 de la Llei de Bases de la Cooperació, més previsor, estableix que sols podran concedir-se crèdits fins al 50% de l'import real de les finques o maquinària, o el 75% del valor dels productes emmagatzemats que han de servir de garantia d'aquell.

L'article 13 del repetit projecte de Decret estableix un repartiment de beneficis, equivalent al que està disposat per a les empreses col·lectivitzades, i això topa també amb l'apartat g) de l'article 24 de la Llei de Cooperatives del 17 de març del 1934, que diu que haurà d'establir-se un fons de reserva irrepartible, abarçant com a mínim el 40% dels resultats líquids obtinguts.

A remarcar també que l'apartat B) de l'article 24 de la Llei de Cooperatives diu que l'aportació obligatòria al fons social en les cooperatives de producció i treball ha d'ésser igual per a tots els socis i que "la plenitud dels drets del socis s'adquirirà en tenir feta totalment l'aportació mínima"; això vol dir que si acceptem com a bo el plaç que l'article 11 del projecte de Decret concedeix per a constituir el fons individual, fins al cap de cinc anys d'existència de les Cooperatives acollides a aqueix projecte no hi hauria cap soci que legalment tingués dret a dirigir-les.

L'article 14 estableix d'una manera taxativa i sense excepció de cap mena "que la Caixa de Crèdit Industrial i Comercial garanteix el pagament d'amortitzacions i compensacions que corresponguin als antics propietaris dels béns que han entrat a formar part de la cooperativa precedents de l'empresa col·lectivitzada"; l'article 36, 37 i 39 del Decret de Col·lectivitzacions només establia l'obligatorietat de compensar els capitals que havien estat objecte de col·lectivització essent anteriorment de súbdits estrangers, d'institucions populars d'Estalvi i préstec i Establiments de Crèdit, o d'aquells de petits industrials i comerciants que havien estat objecte de col·lectivització abans de la publicació del Decret si en el termini de 30 dies havien fet la reclamació oportuna. Tornem, doncs, a fer reviure aquells projectes ja rebutjats d'indemnització total als antics patrons col·lectivitzats, cosa que no pot admetre's de cap manera si ens atenim a l'esperit i a la lletra de tota la legislació que s'ha produït d'ençà del 19 de juliol.

L'article 16, si bé estableix l'obligatorietat de pertànyer a les Federacions Econòmiques i als Consells Generals d'Indústria, ho fa únicament per a les empreses que essent col·lectivitzades es transformin en Cooperatives, però totes les Cooperatives de Treball o Producció i Treball constituïdes amb anterioritat, ¿és que han de restar al marge dels organismes rectors de cada branca industrial de Catalunya?

Finalment recordem que amb data 11 d'agost del 1937, en un acord de la Comissió d'Aplicació del Decret de Col·lectivitzacions, que obra sempre per delegació i en representació del Consell d'Economia de Catalunya, es deia: "Cal declarar que totes aquelles empreses que per llurs característiques podien considerar-se afectades pel Decret de 24 d'octubre darrer i que amb posterioritat al 19 de juliol del 1936 han estat transformades en Cooperatives de Producció a l'empara de la Llei de Bases de la Cooperació s'hauran de considerar afectades per l'esmentat Decret de Col·lectivitzacions i legalitzar llur situació davant de la Junta de Control Sindical Econòmic i considerar anul·lada la seva inscripció en el Registre del Servei de la Cooperació"; en el mateix esperit s'inspirava el Conseller d'Economia en promulgar la seva Ordre del 5 de febrer del 1937 creant una Comissió que havia de tenir cura de revisar els expedients de legalització de les Cooperatives de Producció creades després del 19 de juliol, que deia: "A partir del 19 de juliol del 1936 i en el curs de la transformació econòmica que ve experimentant el país, algunes empreses productores per diversos motius i circumstàncies s'han acollit a la legislació catalana de Cooperatives sense que en realitat s'ajusti la nova entitat industrial a l'esperit dels textos legals que regulen la matèria. Així s'ha vist la constitució d'empreses de tipus cooperatiu en les quals no existeix aportació paritària dels socis ni altres elements que són essencials en el règim cooperatiu".

El Vocal mateix del Consell d'Economia que representava Esquerra Republicana de Catalunya, ciutadà Soler i Bru, deia en el seu escrit d'oposició al projecte de modificació de la Llei de Bases de la Cooperació, que ja hem citat abans, el següent: "Ens referim sempre a les Cooperatives pròpiament dites, no a aquelles empreses que, creades fraudulentament baix el signe de la Cooperació, s'emparen en la Llei de Bases de la Cooperació per

defugir els preceptes del Decret de Col·lectivitzacions del 24 d'octubre del 1936".

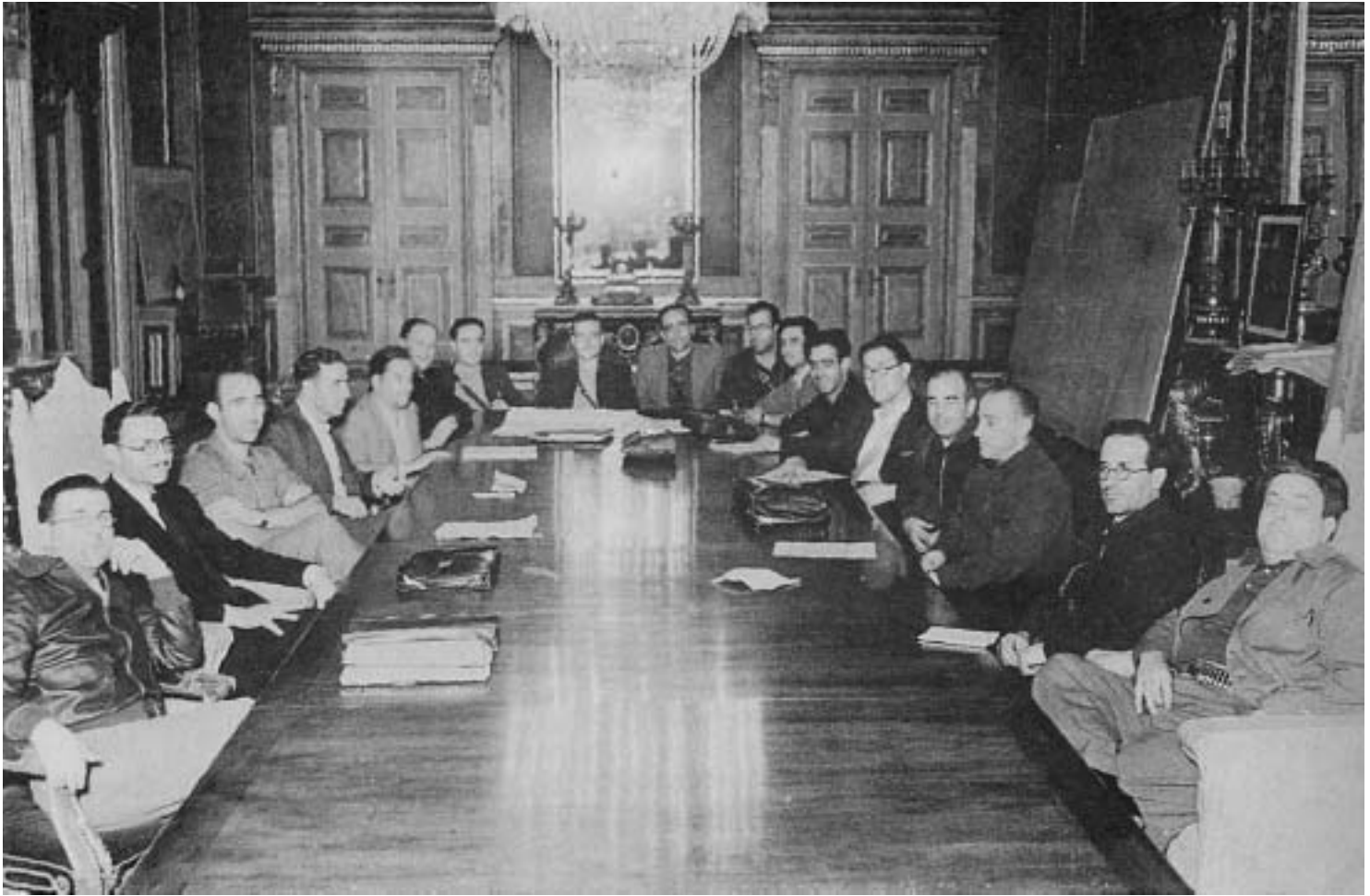
A major abundament citarem el següent paràgraf del ciutadà Rafael Heras, que dins del moviment cooperatiu espanyol és un dels homes teòricament més ben preparat: "Estos nuevos cooperadores que en avalancha incontrolable se han agrupado en torno a las Cooperativas que ya funcionaban, o que han constituido otras nuevas, ven generalmente en la cooperativa, más que un órgano de economía nueva, un instrumento que les proporcione, como por arte de magia, algún privilegio, bien en explotación de la riqueza que tienen en sus manos, por haberla aban-

donado los enemigos de la República, bien en la adquisición de víveres. ¡Menguada labor cooperatista!".

Per tant, creiem que són els propis cooperadors els qui no poden tenir massa interès a constituir cooperatives de producció i treball a base d'empreses ja existents anteriorment sota una altra forma jurídica.

ANDREU CAPDEVILA

Vocal representant de la C.N.T.
al Consell d'Economia de Catalunya.

Barcelona, agosto-septiembre de 1936.
Reunión plenaria del Comité Central de Milicias Antifacistas de Cataluña,
constituido el 21 de julio de 1936 y disuelto el 28 de septiembre de aquel mismo año.
La sede de aquel organismo se hallaba en el edificio de la Escuela Náutica.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA
DE CATALUNYA